

ВСЕГДА ГОТОВ!
Журнал-учебник на эстонском языке

Ajakiri-õpperaamat
algkooli 3. ja 4. rühmale

ALATI VALMIS!

№ 2 (7)

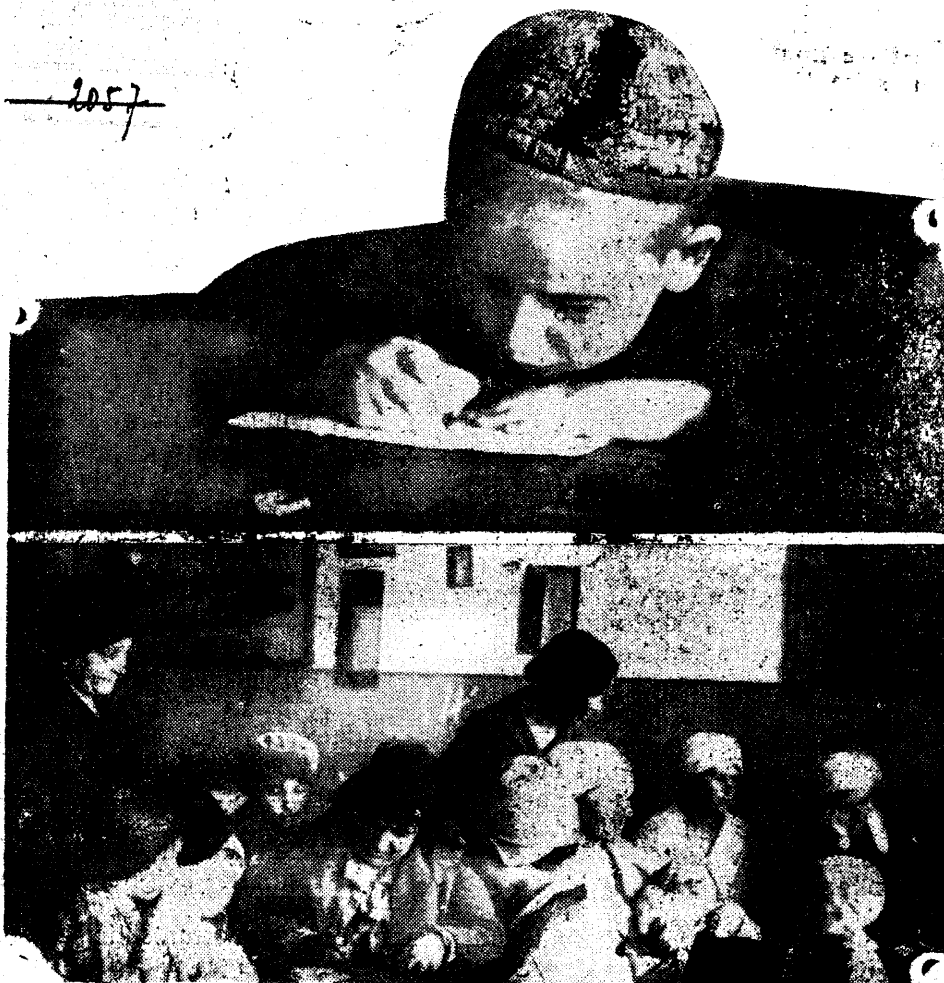
Leningrad

1932

ENSV
Riiklik Avalik
Raamatukogu

„Noor kasvav põlv võib kommunismi õppida ainult sel teel, kui ta igat oma sammu õppimise, kasvatuse ja hariduse alal seob alalise proletariaadi ja töörahva võitlusega“ (Lenin).

Noored pioneerid, olge valmis võitluseks töörahva vabastuse eest!

Pioneeride organisatsiooni tööst

ÜK(e)P k.-k. otsus 10. aprillist 1932. a.

(Pioneeride organisatsiooni 10. aastapäevaks)

Edusammud, mis on saavutanud proletaarne riik sotsialistlikes ülesehitamises, kultuurne tõus ja alaline tööliste ja kolhoosnikkude elukorra paranemine NSVLiidus kindlustasid laste seisukorra paranemist ja tööd nende hulgas.

Pioneeride organisatsioon, mis on laste massiline poliitiline organisatsioon ja millel on suur tähtsus alalises kommunistlikes kasvatuses, on oma 10-aastase tegevuse kestel suuri edusamme teinud.

Miljonid lapsed ühinesid kompartei ja komnoorte juhatusel pioneerliikumise kaudu uue ühiskonna eluga, laiendasid oma ühiskondlikku poliitilist silmaringi ja astusid aktiivsete ja arusaajate sotsialismi ülesehitajate ridadesse.

Kuid siiski pole pioneeride organisatsioon laste kommunistlist kasvatustööd kaugeltki veel vastavale kõrgusele seadnud.

Kõige nõrgemaks kohaks pioneertöös on see, et seniajani pole laste ronket aktiivsust küllalt vastavalt juhitud tähtsamatele laste kommunistlike liikumise ülesannetele, mis praegusel ajal seisavad just võitluses õppimise väärtuse, põhiteaduste omandamise ja distsipliini kindlustamise eest, iseäranis koolis, ilma mille kõigeta on mõttetu uute kommunistlike ühiskonna ehitajate edukas ettevalmistus kasvavast põlvest.

Leninistline komnoor, kui otsekohene pioneerorganisatsiooni juht, pöörab vähe tähelepanu selle töö peale ja juhib teda äärmiselt puudulikult tema igapäevases praktilises töös.

Liidu vabariikide hariduse rahvakomissariaadid ja tervishoiu rahvakomissariaadid ning nende kohalised organisatsioonid aitavad komnoori nende töös pioneeride organisatsiooni kindlustamises väga puudulikult, ametiühisused aga ja proletaarse ühiskonna massilised organisatsioonid („Laste sõbrad“, „Punane rist“, „Proletariaadi turismi ühisus“ j.t.) ei tööta mitte küllalt tähelepanelikult ja hoolikalt vastavate tingimuste loomise pioneerühmade tegevuse laiendamiseks.

ÜK(e)P keskkomitee loeb nõukogu võimleajate, ametiühisuste ja vabatahtlikkude ühingute töö tervishoiu ettevõtete alal laste hulgas (laste tervishoid, sport, laagrid jne) mitterahuloldavaks.

Iseäranis mitterahuloldavaks peab tunnistama komnoorte, ametiühisuste ja rahvahariduse organite tööd kommunistlike lasteliikumise juhtivate kaadrite ettevalmistuse omaduse tõstmises, mille tagajärjel pioneeride organisatsioon veel kaugeltki pole varustatud tarvilise ja sellekohaselt ettevalmistatud praktiliste tööliste kaadritega.

Kohalikkude parteiorganisatsioonide töö pioneerliikumise juhtimises tuleb koguni puudulikuks tunnistada.

ÜK(e)P keskkomitee arvab, et pioneeride organisatsiooni kümnenda aastapäeva pühitsemine peab kujunema laialdaseks massiliseks kogu töötava rahva hoogtööks kasvava noorsoo kommunistlike kasvatus kindlustamise eest.

ÜK(e)P keskkomitee kiidab heaks ÜLKNÜ keskkomitee otsuse pioneeride organisatsiooni 10. aastapäeva läbiviimisest 23. maist kuni 1. juulini 1932. aastal ja otsustab:

1. Pioneeride organisatsiooni tähelepanu keskpunktiks seada järgmised ülesanded: sotsialistline juurdeminek õppusele, tööle ja praktilisele ühiskondlikele tööle nii pioneeride ridades kui ka kõikide laste hulgas.

Püüda saavutada olukorda, et iga pioneer igal pool ja alati — koolis, kodus, uulitsal, pioneerklubis, pioneerlaagris jne — oleks tõesti kõigile lastele eeskujuks.

Keskkomitee mõistab lõpulikult hukka parempoolsete oportunistide katsed, mis aset leiavad pioneerliikumise likvideerimises, tema kooliga ühendamises, ja niisamuti ka „pahempoolsed“ võltsimised, mis propageerivad kooli funktsioonide üleandmist pioneerliikumisele, milline üleandmine on otsekõhe nõukogude vastase „koolide väljasuremise“ teooria vastukajaks.

Leninistlised komnoored, oma töö aluseks lastemasside hulgas võttes keskkomitee direktiive koolide kohta, peavad selle praeguse aja keskülesande ümber lähema aja jooksul organiseerima laste eneste aktiivsuse.

N.P. osakondade ühiskonna töö sisu lõpulik ümbertöötamine peab arenema nii, et laste eneste organiseeruvus, komnoorte juhatusel, oleks tihedas sidemes kooli organisatsioonidega ja rahvahariduse organitega ja võtaks keskkoha võitluses õppuse viljakuse, teadliku distsipliini, kooli politehniseerimise, laste kehakultuuri arendamise, laste vabaaja õieti organiseerimise ja üldse kommunistlike lastemasside kasvatustöö eest ja võitleks igasuguste katsete vastu, mis ähvardavad kanda laste hulka proletariaadile võõrast ideoloogiat.

Lähemal ajal peab püüdma, et teadlik, heatahtlik, korralik ja täpne õppimise, kohuste, ülesannete, ühiskonna-praktilise töö ja sisemise koolikorra seaduste täitmine saaks igale õpilasele tema auasjaks.

Võitlus terve vahetuse eest peab olema nõukogude ja kõikide töölisterligi organite, ametiühisuste, komnoorte, kõikide ühiskondlike organisatsioonide (võimlejate, „Laste sõprade“, „Punase risti j.t.) ja tervena kogu nõukogude ühiskondluse igapäevaseks hooleks.

See ülesanne peab saama üheks tähtsamaks elemendiks pioneeride organisatsioonide töös.

2. ÜK(e)P keskkomitee märgib ära parteiorganisatsioonide puuduliku tähelepanu laste hulgas töötamisele ja teeb parteiorganisatsioonidele ettepaneku oma tööd ses suhtes alaliselt kõvendada.

Võitlus terve vahetuse eest peab olema läbi põimitud Lenini näpunäidetega, et „just nendel noortel seisab ees ülesanne kommunismi maja lõpetada ja valmis teha, just nendel on võitlused kommunismi eest alles ees, ja nemad peavad need võitlused vastu võtma tugevatena, tervetena — terasest närvidel ja raudsete lihastega“.

Juhtides just nende näpunäidete järele peavad komnoored, hariduse rahvakomissariaadid, tervishoiu rahvakomissariaadid ja kehakultuuri nõukogud lähemal ajal kindlustama laialdast spordi ja teist mitmesugust massilis-tervishoiu ja sõjalis-kehakultuuritöö arendamist laste hulgas.

Juhtides siin partei keskkomitee, ÜLKNÜ keskkomitee ja hariduse rahvakomissariaadide ning tervishoiu rahvakomissariaadide otsuste järele, peab lõpulikult võitlema selle eest, et lapsed liiasti koormatud ei saaks ühiskondlike tööga.

3. Seda ülesannet täites peavad komnoored, hariduse rahvakomissariaadide ja tervishoiu rahvakomissariaadide organid, ametiühisused ja vabatahtlikud ühingud maksimaalselt laiendama kõike massilis-kultuuritöö vorme ja abinõusid pioneeride ning kõikide laste hulgas, sealjuures võitlema nende õige puhkuse ja vabaaja mõõdasaatmise eest (massilised mängud värskes õhus, kehakultuur, elav ajaleht, teater, kino jne).

Ühes sellega peab olema osakonnas tugev kasvatustöö, poliitilise tasapinna tõstmine pioneerorganisatsioonides, iseäranis peab tähelepanu pöörama laste internatsionaalses vaimus kasvatamisele ja leppimata võitlema rahvuslise lõhe vastu laste kui ka vanade hulgas, mis väljendub suurvene schovinismis ja kohalises natsionalismis.

Kohustada komnoori organiseerima pioneeride osakondades süstemaatilisi poliitilisi informatsioone tähtsamate sotsialismi ülesehitamise, klassivõitluse küsimuste alal NSVLiidus ja kogu ilmas.

Teha laialdast selgitustööd esimese viieaastaplaani kokkuvõtte ja teise viieaastaplaani kavatsuste kohta lastele, samuti organiseerida pioneeridele ja kõigile lastele süstemaatilist tutvunemist enamlaste partei ajalooga, Lenini komnoorte massilise revolutsioonilise liikumise kangelaste näidetega NSVLiidus ja rahvusvahelise töölisklassi revolutsiooniliste võitlustega.

Selle eesmärgi teostamiseks tõmmata võimalikult rohkem vanu parteilasi, komnoori, kodusõjast osavõtjaid, sotsialistilisi ülesehitajaid ja töökangelasi, seal juures ära kasutades mitmesuguseid kasvatustöö vorme, vestlusi, jutustusi, lugemisi, poliitloteriisi, poliitvõitlusi jne.

Kõige selle juures peab püüdma igas osakonnas ja pioneerlülis teha süstemaatilist tööd raamatute kallal (kollektiivne ja individuaalne ilukirjanduse lugemine, klassikud, praeguse aja laste populäärne teaduslik ja ilukirjandus, läbiloetule teha

kriitiline arvustus, korraldada õpetajate konsultatsioonid jne). Selleks peab olema läbi viidud põhjalik raamatukogutöö korraldamine koolides ja lastekirjanduse väljaandmine peab seatama vastavale kõrgusele.

Keskkomitee kohustab keskkomitee kultproppi ühes ÜLKNÜ keskkomiteega kuu vältel välja töötada sel alal spetsiaalsed abinõud ja anda keskkomiteele kinnitada.

Pioneeride organisatsiooni kasvu korralikult jätkates töötajate laste arvel peab kõige suuremat tähelepanu pöörama tema tugevnemise peale, noorte kasvatus töö peale, töö süvendamise ja ergutamise peale igas pionerosakonnas, lülide ja osakondade organisatsioonilise töö kinnitamiseks.

4. Volitada ÜLKNÜ keskkomiteed läbi töötama spetsiaalsed abinõud pioneeride organisatsiooni juhtivuse kinnitamiseks, alates peale rakukesest ja lõpetades ÜLKNÜ keskkomiteega, iseäranis kinnitades laste kommunistlike organisatsioonide büroosid ja laiendades massilist meetodilist tööd igas organisatsioonis.

Volitada ÜLKNÜ keskkomiteed lähemal ajal läbi töötama uus „Põhimäärus laste kommunistlike organisatsioonide kohta“, lastele arusaadavas vormis ja viia teda ÜK(e)P keskkomitee kinnitamisele.

Keskkomitee kiidab heaks ÜLKNÜ otsused pioneerorganisatsioonide kindlustamise kaadritega ja kohustab parteiorganisatsioone varustada laste kommunistlik liikumist juhtivate kaadrite valikuga, nende kaadrite ettevalmistusega ja ümbervalmistusega.

5. Keskkomitee kohustab 1½ kuu kestel Liidu vabariikide hariduse rahvakomissariaate ja tervishoiu rahvakomissariaate, vabatahtlisi ühinguid, ametiühisuste ja kehakultuuri nõukogusid läbi töötada konkreetseid operatiivseid abiplaanid pioneeride organisatsioonile ja üldse tööd parandada laste hulgas.

Liidu vabariikide hariduse rahvakomissariaatidel tuleks töö niimoodi ümber korraldada, et alg- ja keskkooli kooliõpetajad ikka enam ja enam otsekoheselt praktiliselt osa võtaks pioneeride organisatsiooni tööst.

Liidu vabariikide tervishoiu rahvakomissariaatidel püüda saavutada muudatust laste arstilise teenistuse organisatsioonides ja võidelda koolides sanitaarse kirjaoskuse eest.

6. Liidu vabariikide rahvakomissariaatidel, komnoorte ja ametiühisuste organisatsioonidel ühes majanduslike organitega ja vabatahtl. ühingute kaasaaitamisel tuleb läbi töötada laste tehniliste jaamade ja turistide-ekskursiooni baaside laiendamise plaan, püüda, et vähemalt igas raioonis oleks üks jaam ja üks turistide-ekskursiooni baas.

7. Kohalistel organisatsioonidel ühes N. Liidu kinodega ja Liidu vabariikide hariduse rahvakomissariaatidega laiendada laste spetsiaalseid klubisid, kinosid ja teatreid — kunstilise kasvatus ettevõtteid 1933. a. nii, et esimeses järjekorras nende ettevõtete alla oleks võetud suuremad tööstusekeskkohad, uued ehitused, enam mahajäänud rahvuslikud raioonid ja tähtsamad lausakollektiviseerimise raioonid.

8. Ametiühisuste kesknõukogu, Sojuskino ja Liidu vabariikide hariduse rahvakomissariaadid on kohustatud laia kultuurasutuste võrku looma (teatrid, kinod, klubid, sotsialistlikud kultuurimajad jne) laste teenimiseks täpselt kindlaks määratud päeval ja tunnil.

9. Liidu vabariikide hariduse rahvakomissariaatidel varustada lapsi organiseeritult vaba ajaga, ära kasutades selleks koolivõrku ja püüda, et kool pööraks maksimumset tähelepanu laste väliskooli ettevõtete laiendamise peale.

10. Keskkomitee kohustab Liidu vabariikide tervishoiu rahvakomissariaate ühes „Punase risti“ keskkomiteega, kehakultuuri nõukoguga ja tööliste turismi-ühisusega igapidi laiendada pioneeride ja koolilaste haaramist arstimise abinõudega, organiseerides laagreid, suviseid platse, puhkemaju, laste uisutamise jaamu, laste liuvälju, laste turismi ja koondada pioneerisid ja koolilapsi nende ettevõtete ümber.

11. Kehakultuuri kõrgematele nõukogudele teha ülesandeks laste kehakultuuri töö praktiline korraldamine ja selle varustamine spetsiaalsete kaadritega (koolides, pioneerlaagrites jne).

12. Liidu vabariikide hariduse rahvakomissariaatidel ja tervishoiu rahvakomissariaatidel ühes komnoorte ühingu keskkomiteega kindlustada vanemate kaasatõmbamist osavõtuks tervendamise ettevõtete läbiviimisest laste hulgas, mitte ainult kooli toetuskomiteede, vaid ka igasuguste vabatahtlike ühingute kaudu.

13. Õhukaitse ühingul, Autodoril, raadiosõprade ühingul jne alaliselt laiendada „Noorte sõprade“ ringide organiseerimist.

Kõik „Noorte sõprade“ ringid peavad olema organiseeritud pioneerosakondade juurde ja töötama nende otsekoheisel juhtimisel, kuid vabatahtlised ühingud peavad organiseerima enestele spetsiaalsed sektorid laste töö alal.

14. Tunnistades koguni mitterahuldavaks laste spordiinventari tööstuse seisukorda, kohustada kergetööstuse rahvakomissariaati ja kehakultuuri kõrgemat nõukogu lähemal ajal laiendada tööstust ja püüda produktsiooni väärtust tõsta (uisud, suusad, pallid, laste ekskursioonide spetsiaalne inventar suviste platside, mitmekesiste massiliste mängude jne jaoks).

15. Kohustada Liidu vabariikide tervishoiu rahvakomissariaate, sotsiaalse kindlustuse peavalitsust, „Punast risti“, „Laste sõprade ühisust“ läbi töötada spetsiaalsete puhkemajade ja laste sanatooriumide ehitamise plaan nii, et ta saaks läbi viidud 1933—34. a.

16. 1932. a. peavad varustuse organid täielikult varustama produktidega pioneerlaagrid, suvised koolid, laste puhkemajad ja sanatooriumid.

Edaspidise laste toitmise parandamise alal paneb keskkomitee hariduse rahvakomissariaatidele ja koöperatsioonile ette — kõigis koolides soojad eined korraldada, laste söögimajade võrku suurendada, esimeses järjekorras peab tõstma produktide normi, mis lastele antakse.

17. Keskkomitee paneb parteikomiteedele ette:

a) lähemal ajal järele vaadata pioneeride organisatsiooni ja kõikide organisatsioonide tööd, kes laste hulgas töötavad, ära märkides laste kommunistilise kasvatuselise töö parandamise abinõusid ja seesugust järeelvaatust esimeses järjekorras viia komnoorte organisatsioonide töö suhtes;

b) saavutada laialdast kommunistide tõmbamist laste töö juurde.

Keskkomitee kohustab arendada kõiki äranäidatud organisatsioone külas mitte mingisugustel tingimustel vähem kui linnas.

Samm-sammult püüame saavutada ÜK(e)P keskkomitee otsuse täitmist, „et iga pioneer alati ja igal pool — koolis, kodus, tänaval, pioneerlaagris, pioneerklubis jne oleks kõigile lastele eeskujuks“.

Eilased pioneerid

Teie ees on Leena Garnotkevitshi näopilt.

Leena on endine Detskoje Selo lastemaja pioneerrühma liige. Nüüd on ta 20-aastane, on noorteühingu ja enamlaste partei liige.

Leena jutustab sellest, kuidas tema, lastemaja ja pioneerrühma kasvandik, noorteühingu liikmeks ja kommunistiks sai.

Lapsena vanemad kaotanud hakkab ta omale elusse teed otsima.

Leena satub lastemajasse, siin näeb ta pioneerrühma üksmeelsust töö juures, õpetajate hoolitsemist laste eest ning Leena astub pioneeride ridadesse.

Esimestest päevadest peale saab Leenast aktiivne pioneer.

Lahkudes lastemajast, sõidab Leena Lenigradi ja astub Sheljabovi nimelise vabrikukooli.

Siia sõitis Leena juba noorteühingu liikmena.

Lõpetades kooli, jääb Leena tööle Sheljabovi nimelisse vabrikusse. Ta on loõklane töötuses, tubli noorteühingu liige ja parteiliige.

Leena Garnotkevitsh

Noorte kollektiiv valib tema, kui ühe parema premeeritud lööklase-aktivisti, kollektiivi büroo liikmeks.

Leena võtab pioneerorganisatsiooni kümnenda aastapäeva vastu 10-ne mitteorganiseeritud lapse tõmbamisega pioneerrühma ridadesse.

* * *

Ferdinand Droshsha — ka endine pioneer, praegu aga noorteühinglane ja kommunist, võitleja-lööklane N. bataljonis.

Valgevene Nõukogude Sotsialistlikes Vabariigis algas ta oma pioneerielu.

Laste kollektiivi tuli Droshsha parajasti siis, kui seal puudus pioneeride juht. Ta hakkas kohe siin agarasti tööle ja töötas tubli aktivistina kogu aeg.

Punasesse sõjaväkke läks Ferdinand juba noorteühinglasena ja kommunistina.

— Vahva võitleja on Droshsha, — räägib tema kohta Peeter Salasin, bataljoni kollektiivi sekretär.

Droshsha on premeeritud oma vahvuse ja sõjalise oskuse eest.

Kord tabas õppekäigul bataljoni vihm. Oli tarvis kaitsta sõjariistu vihma eest. N. bataljoni punaväelased Droshsha eestvõttel katsid sõjariistad kinni seljast võetud sinelitega.

Varsti sõidab Droshsha oma külasse puhkusele. Ta lubab aidata küla töös pioneerrühma, neile jutustada, kuidas võib Punases sõjaväes lööklaseks saada jne.

Noored leninlased tegid raske kooli läbi.

Neile eeskujuks on Leena Garnotkevitch ja Ferdinand Droshsha.

Meie ei suuda kõikidest eilastest pioneeridest pikemalt jutustada, neid on väga palju.

Lühidalt kõneleme veel mõnedest.

Borja Bruk, endine pioneer, praegu insener-kommunist, premeeritud valitsuse poolt löök-töö eest.

Vasja Vasin, praegu esimene insener-lööklane noorteühingus, töötab tehases „Bolshevik“.

Igal tööalal leiame eilseid pioneere, kes täna on juba noorteühinglased ja kommunistid.

Pioneeride 10-aastane teekond kujutab heledat lehekülge leninlises noorteühingu ajaloos, heledat tähte võitluse väerinnal uue inimese kasvatamise, meie sotsialistilise elu lööklase eest.

See on seletatav sellega, et pioneerid õppisid ja töötasid noorteühingu ja Lenini partei juhatusel all.

Me astusime teise aastakümnele, kus leiame enamlasti, kes kunagi oktoobrilapse tähekest kandis.

Pioneeride juubel on tähtis päha! Ta on tähtis päev meie enamlises riigis!

„Pioneerid — need on meie tugi: eila oli ta pioneer, täna noorteühinglane, homme aga juba parteilane.“ (Postõschev.)

Töölise lapsed astuvad pioneerideks

Mina—ameerika pioneer alles hiljuti sõitsin Nõukogude Liitu. Ma tahan teile jutustada, mis tehakse ameerika koolides.

Seal sunnitakse meid kapitalile ja kodanlusele kiituslaule laulma.

Seal meelitatakse meid kodanliste laste boiskoutide organisatsiooni ridadesse astuda.

Kuid meie, tööliste lapsed, ei astu mitte boiskoutideks, vaid pioneerideks, et võidelda kapitalistide vastu, seista proletariaadi ridades ja võidelda sotsialismi eest.

Kõikide takistuste peale kodanluse poolt vaatamata organiseerime meie tööliste lapsed õhtukooli, kus meil on Lenini nimeline klubi ja kus igal laupäeval korraldatakse pioneerrühma kooskäimist.

Kooskäimistel loeme meie revolutsioonilisi ajakirju ning õpime sõjategevust ettevalmistades viimasele, otsustavale lahingule kogu ilma nõukogude punaste lippude eest.

Lapsed, teie peate kõik MOPR'i ridadesse astuma, et avitada vangistatud seltsimehi väljamaal — võitlejaid üleilmse revolutsiooni eest.

Kui töötatöölised Detroitis demonstratiivselt välja läksid leiba ja tööd nõudma, siis hakkasid tuletõrjujad neid veega üle valama ja politsei andis tuld.

4 tööliseid said surma, 67 raskesti haavata. Näete, missugust „tööd“ ja missugust „leiba“ annavad kapitalistid töölistele.

Teie elate siin isadega seltsis vabalt. Kuid mulle on arusaamata mispärast mitte kõik töölistelapsed ei ole seni veel pioneer-rühmadesse ja MOPR'i astunud.

Kõik peavad pioneeride ja MOPR'i ridadesse astuma.

Pioneeride kutse—see on auväärne kutse igale tööliste pojale.

Olla MOPR'is—see tähendab aidata kogu ilma töölistel võidelda uute nõukogude vadariikide eest.

Endise ameerika, praegu „Punase Putiilovi“

töölise tütar-pioneer *Schostaljuki* jutustus.

Kasvage maailma pioneeride rühmad!
Pidage noorteühingu ja partei lipu all võitlust skoutide organisatsiooni — tööliklassi vaenlaste — vastu!

Pioneeride kümnes aastapäev

Meie kasv on kõigil tuntav,

Käega katsutav on ta.

Oli meid vaid ainult kümneid

Kümme aastat tagasi.

Nüüd on meid ju üle Liidu

Üle kuue miljoni.

Nõnda suureks juba tõusnud

Meie parem avangard.

Käsi-käes me juhi jälgis,

Sotsialismi alustel,

Ehitame, loome riiki,

Kommunismi vaba maad.

Igal pool ja igas kohas

Meie hüüd on ikka üks:

Edasi! Sest ainult võitu

Võitluses on lootus meil.

Nõnda tõuseb, kerkib hoone

Üle ilma tugevaks,

Nagu ütelnud on Lenin:

Vabaks töölikodumaaks.

S.

**Kõrgemale kasvatustöö omadus laste hulgas. Tõmmame uued
miljonid lapsi pioneeride ja oktoobrilaste ridadesse**

Meie sõbrad

Iga päevaga kõveneb Saksamaal terror proletariaadi vastu. Kodanluse kohus heidab türmidesse paremaid eesrinnas sammuvaid töölisi.

Berliini pioneerid on aktiivsed võitlejad revolutsioonilisel väerinnal. Nad paljastavad kodanluse kohtu klassilist sisu.

Berliini punase liidu füüskulturnikkude pioneerid kirjutasid ja kandsid ette näidendi, kus paljastavad kodanlist kohut.

Näidendil on suur edu tööliste raioonides.

Ülesvõttel: Näidendi kaastegelase pioneeri väljaastumine.

Skoudid — fashismi rühmad

„Igast ilmakaarest on juba teadaanded ilmunud. Jamaikast, Jaapanist, Hiinast, Koreast, Prantsusmaalt, Rumeeniast ja Poolast.

Sissekirjutamine on lõpetatud. Sisse kirjutasid 50.000 skouti. Elama nad hakkavad suures laagris Godallo linna (Ungaris) lähedal. Kokkulend pannakse toime suvel 1933-al aastal.“

Nii kirjutab kodanline fashistline ajakiri 4. Dshembori kohta (s.o. indiaanlaste sõna, mis tähendab tõlkes „Sugukonna vanemate suur nõukogu“). Skoutidel nimetatakse Dshemboriks kokkulendu suures laagris).

Mobiliseeritakse agitaatoreid, müüdavaid kirjanikke, kellele ülesandeks tehakse, anda üleilmilisele Dshembori ettevalmistusele „internatsionaalne iseloom“, näidata, et Dshembori koondab enese ümber kõikide rahvuste lapsed, et Dshembori on „laste vennalik ühing“.

Kõige rohkem kannavad fashistid selle eest hoolt.

Mis siis sünnib 4-al Dshemboril?

Lapsed hakkavad „kõgu maailma rahu eest“ paluma ja ... fashistlike ohvitserite juhatuse all laskmise ja teiste sõjaasjanduste võistlustest osa võtma ning sõjariist käes hakkavad vanduma oma valmisolekust võitlema kapitalistide eest.

1929. a. korraldati Dshemborit Inglismaal, kus skoutide liikumine kõige rohkem arenenud.

Mispärast valisid skoutide juhid sel korral Ungari? Mitte juhuslikult ei ole see valitud. Ungari on maakoht, kus valitseb kõige metsikum valge terror, kus uputati Ungari kommuuna tööliste ja talupoegade veresse. See maakoht on üles kasvatanud skoutide organisatsiooni, mis täiesti oma fashistlike juhtide vääriiline.

Ungari skoudid võivad 4. Dshemboril demonstreerida oma „saavutusi“, mis saadud võitluses tööliste revolutsioonilise liikumise vastu.

Kapitalistid teavad et teiste maade skoutidel on midagi õppida eesrinnas samuvalt rahvusvahelise skoutismi rühmalt — s.o. Ungari salakuulajatelt.

1914. aasta. Ilmasõda. „Rahuarmastajad“ salakuulajad koonduvad „Ungari vabatahtlike korpusesse“. Paljud skoutidest lähevad vabatahtlikult väerinnale, ahnitsejate imperialistide plaani eest võitlema.

Nende teenistusekäigu kirjelduses ei ole vähe teenusid kapitalistide ees.

1919. aasta. Ungari töölised võtsid valitsuse oma kätte. Ungaris on nõukogude valitsus. Ungari kapitalistid löid naabruses olevate kapitalistlike riikide abiga pu-ruks Ungari kommuuna.

Algas ennekuulmata valge terror. Kümned tuhanded tapetuid, kümned tuhanded türmidesse heidetuid töölisi!

Ka siin näitasid Ungari skoudid kapitalismile suuri teeneid üles. Nad kirjutasid salakaebusi nende kohta, kes sõjariistaga käes võitlesid nõukogu valitsuse eest.

Hiljuti korraldasid 34.000 ungari skouti manöövreid sõja-tankide ja kuulipildujatega. Pärast manöövreid jõudsid skoudid Budapesti ja neid kutsuti Ungari vanade piiride eest võitlemiseks valmis olla. See on ettevalmistus uueks sõjaks, mis sihitud Nõukogude Liidu vastu.

Sarnane on Ungari skoutide nägu, sarnane on rahvusvahelise skoutismi tõenäoline poliitika.

„Truu teenistuse“ eest vajavad skoudid valitsuse poolt toetust, saavad tarvitminevat abi.

Pole vajadust pikemalt rääkida, kui võrd petlikud on skoutismi juhtide teadaanded, et skoutiline liikumine seisab kõrval poliitikast, et skoudid ei sega endid riigi asjusse, et nad on sõja vastu, et skoutiline organisatsioon on klassitu.

Sarnaste valelikkude hüüdsõnadega värbeerivad fashistid tööliste ja talupoegade lapsi oma ridadesse.

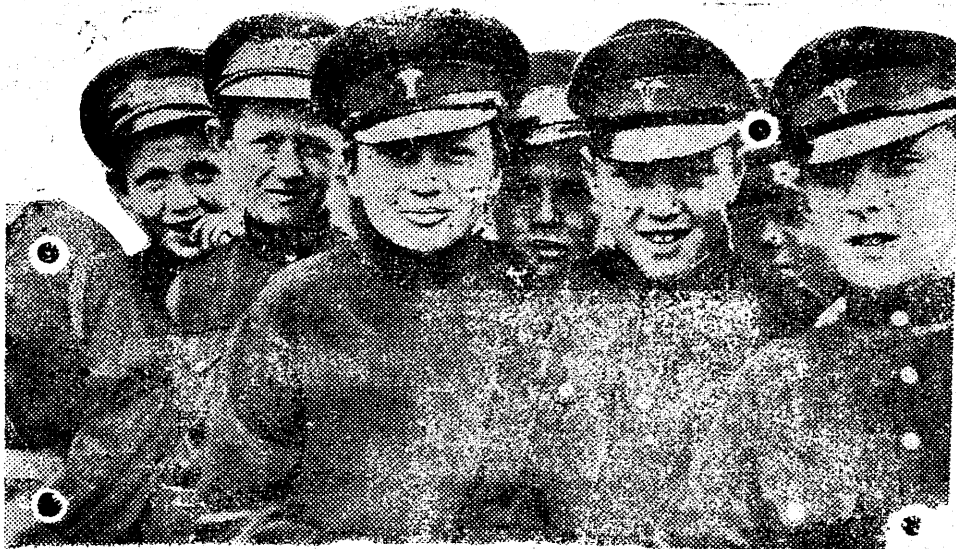
Fashistid püüavad neist kapitalistlike korra kaitsjaid välja kasvatada.

Meie piiritaguste seltsimeeste ülesanne on, paljastada fashistlike skoutismi tõelist nägu, skoutrühmadest välja kiskuda töötavate hulkade lapsed ning tõmmata neid ühisesse pioneeride peresse.

Kümnendal juubeli aastapäeval peame me meeles internatsionaalseid kohuseid, oleme piiritagustele seltsimeestele abiks võitlema skoutismi vastu.

Noorteühingu ja partei juhtimisel oleme maailma pioneeriale abiks võitlema fashismi ja skoutismi vastu ning tõmbame rohkem tööliste ning talupoegade lapsi pioneeride organisatsiooni.

Meie vaenlased

Vene valgekaardlased-skoutid

Pioneer on eeskujuks kõigile lastele

Nähes pioneeride lõökõppust, head seltsimehelikku vahekorda mitteorganiseeritud laste vastu astuvad lapsed noorte pioneeride ridadesse

Pioneeriridadesse astub Niina Kastshejeva. Tema isa on „Punase Treugolniku“ tehase tööline.

Niina tuli pioneeride rühma, avaldades soovi pioneeriks astuda. Ta tahab olla aktiivne, organiseeritud pioneer.

Varem arvas Niina, et pioneerid erinevad mitteorganiseeritud lastest ainult sellepolest, et nad punaseid kaelasidemeid kannavad.

Nüüd nägi ta, et see ei ole nii. Sellest jutustab ta ise:

— Mina olin korra haige ja ei käinud koolis. Kui terveks sain ja jälle õppima tulin, oli meie rühm õppimisega kaugemale ette jõudnud.

Mul oli suur lünk. Arvasin et jään teiseks aastaks. Kuid seda ei sündinud.

Minu brigaadis olid kõik, peale minu, pioneerid. Nähes, et ma tööga maha olin jäänud, organiseerisid nad seltsimeheliku abi.

Brgadiirid Ipatava ja Suhanov, kes õppimises tugevad, olid mulle abiks.

Mina hakkasin vähehaaval järele jõudma, nüüd õpin jälle hästi ning lähen üle järgmisesse klassi.

Selles aitasid mind pioneerid. Nüüd olen ma arusaamisel, et pioneerid on tublid ja aktiivsed lapsed, kes suuri ülesandeid täidavad.

Mina otsustasin ka pioneeriks astuda ja nende sarnane olla.

Nii tuli Niina Kastshejeva pioneerorganisatsiooni.

Veel on meil Kondratjeva 5-dast semestrist. Tema ema oli väga usklik naisterahvas ja mitte mingil tingimusel ei lubanud ta tütrele pioneeriks astuda.

Lapsed hakkasid Kondratjevate tööle tõmbama, jutustasid talle ülesannetest, mis pioneerorganisatsiooni ees seisavad, jutustasid usu kahjust.

Ei unustanud nad ära ka Kondratjeva ema. Nad käisid ühes õpetajaga selle kodus, jutustasid emale koolist, pioneeridest. Nii ümbritsesid nad Kondratjeva ja tema ema kommunistilise mõjuga ning saavutasid seda, et Kondratjeva tütar astub praegu pioneerorganisatsiooni. Nii juhivad „Punase Treugolniku“ pioneerid mitteorganiseeritud lapsi nende töös.

Pioneerid püüavad lüli ja rühma koosolekutele ka mitteorganiseeritud kaasa tõmmata. Jutustavad neile oma võitlusest õpetöö omaduse tõstmise eest jne.

Mitteorganiseeritud lapsed võtavad osa pidude korraldamisest ja teistest töödest, mida pioneeride rühm korraldab.

Puhkepäevadel sõidavad pioneerid rühmas mitteorganiseeritutega baasasse.

Niisugune koostöö lähendab mitteorganiseeritud pioneerorganisatsioonile.

Kümned lapsed astuvad aktiivse töö tõttu meie organisatsiooni ridadesse.

Nad lubavad aktiivselt täita partei ja noorteühingu keskkomitee otsuseid, võidelda teaduse eest, nad tahavad kindlalt omandada enamlist kasvatust, tahavad olla kõigile eeskujuks.

Sm. Jaroslavski vastus pioneeridele poliitvangide ühisuse istangul

Noored pioneerid-leninlased, kui meie võitlesime eelmistel aastatel, tsarismi ajal, siis ei tohtinud me unistada sellest, et meie lapsed võivad kasvada nii kiiresti, seista õlg-õla vastu meiega ja üles seada samaseid ülesandeid, missuguseid meie seame — vanad enamlased. Me unistasime ajast, mil meil korda läheb teostada niisugust korda, kus ei ole vahet füüsilise ja teaduslise töö vahel, kus inimene võib temale tarvilikkud teadmised, tarvilikku õppimist, tarviliku poliitilist arendamist ühendada osavõtmisega üldkasulikust füüsilisest tööst. Paljud meist kasvasid olukorras, mil me ei võinud teadmisi koguda lapsepõlves, ning meie töö oli õppimisest lahutatud.

Teie olete õnnelikumad meist. Teie sündisite proletaarse diktatuuri ajajärgul, peale 1917. aasta revolutsiooni. Teie olete kõik Oktoobrilapsed ja teie olemine on

mõttetu ilma nende hiigla ohvriteta, mis tõi terve töölisklass ja terve rida revolutsioonilisi mineviku inimpõlvi.

Ma tahan meie ühiskonna ja meie kõikide nimel anda edasi soovimise ja kindla arvamise selles, et ükski teist, missugused raskused ka ette ei tuleks, ei pööra kõrvale leninlisest parteist ning lõpuni sammute õigel teel.

Kuid lõpp ei seisa ainult selles, et me omal maal sotsialismi teostame, vaid teie, kogu ilma tööliste ja talupoegade lapsed, kukutate ühiselt kapitalismi valitsuse ter- ves ilmas, et teie Nõukogude lippu, mida oma noortes, veel nõrkades kätes hoiate, viiksite lõpuni, ja et ei oleks maad ega nurka, kus see lipp ei lehviks teie eest- võttel.

Meie töö, vanakeste töö, võib 5—10—15 aastat kesta. Igal vanemal parteitege- lasele on juba 40—50 aastat turjal ja mõnel ka rohkemgi. Aga teie, noored lenin- lased, teie saavutate täielist sotsialismi võitu.

Ehitage siis kindlalt, enamliselt, leninliselt; olge valmis kõik oma eluaeg Lenini töö eest võitlema.

Olge valmis võitlema Lenini töö eest!

Minu soovid pioneeridele

1. Pioneer-liikumine on noore inimpõlve kommunistlisele kasvatusesele väga palju kaasa aidanud. Meie, praegune inimpõlv, ei mõista tihti hinnata seda tähtsust, mida on saavutatud pioneer-liikumisega.

Lähem ajajärk on üleminek klassideta ühiskonnale. Selles ajajärgus kasvab veel rohkem pioneer-liikumise tähtsus. Klassideta ühikonnas peavad *kõik Nõuko- gude Liidu lapsed* olema pioneerid. Selleks on vaja veel väga palju tööd teha!

Pioneer, ole valmis kõige laste kommunistlisele ümberkasvatamisele!

2. Kasvata uutmoodi Nõukogu riigi huvides ülesseatud, lastele tuttavate asjade ja tegevuste varal.

Saavuta seda, et niisugused lihtsad asjad, nagu: *kodujäneste kasvatamine, õue haljastamine, ümbruse puhtus, kasulik puhkus ja ajaviide, eeskujulik õppus*, — et need lihtsad tegevused ja asjad oleks kõigile lastele arusaadavad.

Pioneer, saavuta iga pioneerrühma juures, pioneermaja juures, klubi ja laagri juures eeskujulikku kodujäneste kasvatust! Loo kõigi eluruumide ümber terved, rohelistes istandused! Kaitse ja hoiu neid!

3. Klassideta ühikonnas ei tohi olla usklikke lapsi.

Usk on klassilise ühiskonna jäänus. Juuri välja see mürk. Saavuta seda, et *ükski laps ei usuks pappide muinasjutte jumalast ja jumalatest, jumala pojast ja emast, inglitest, kuraditest, põrgust ja taewast. Purusta need muinasjutud kui kahjulikud jäänused. Ainustki usklikku last — see on sinu ülesanne!*

4. Ei vääri pioneeri nime see, kes on vaenulik teisest rahvusest, teisest natsionaal- susest laste vastu.

Pioneer peab kõigest rahvustest laste vastu olema kui „oma“ rahvusest laste vastu.

Internatsionaalse kasvatusese eest! Proletariaadi, kõigi maade töörahva, inter- natsionaalsete laste eest!

Em. Jaroslavski.

Uus põllumajandusemaksu seadus

Uus põllumajandusemaksu seadus on välja kuulutatud.

NSVLiides läheb põllumajandusline maks *töötajate eneste nõuete peale*. Ehita- takse uued koolid, haigemajad, klubid, lastesõimed, lasteaiad, kinod.

Väljamaadel — *läheb maks käputäie kapitalistide rikastamiseks*. Neil on maks — töötajate eksploateerimise abinõu.

Uus maksuseadus on sihitud kolhooside kõvendamisele. Kolhoosid, kes täida- vad maksu tähtaegadeks, *saavad maksualandust*, mis läheb paremate brigaadide premeerimiseks.

Varanduseta, vaesed, üksiktalupidajad ja nõrgad kolhoosid võivad põllumajan- dusemaksust vabastatud saada.

Maksust vabanevad kõik kolhoosi kariloomad, nii ühiskondlustatud, kui ka need, kes üksikute kolhoosnikkude kasutada on.

Täiesti vabanevad maksust linnukasvatuse ja mesilastepidamine.

Maksu alla ei käi suhkrupeetide põllud ja niisamuti ka teiste tehniliste kultuuride juurdetehtud põllud.

Vabanevad maksust ka need põllud, mis on juurde tehtud senini harimata põllust.

Uus maks aitab igakülgselt kaasa kolhooside kõvendamisele, karjakasvatuse arendamisele ja külvipinna laiendamisele.

„Lapsed nälgivad, lapsed surevad“

Niisuguse pealkirja all tuli hiljuti Berliinis raamat välja. See raamat kirjeldab laste kohutavat seisukorda.

1932. a. jaanuarikuul oli 46-es kapitalistlikes riigis nelikümmend kaheksa ja pool miljoni töötatöölist. Teiste perekonnaliikmetega teeb see kokku 100 miljoni inimest.

— Loomulik, — räägib raamatu autor, — mõjub vanemate saatus laste peale. 45 miljonist lapsest Ameerikas nälgivad alaliselt 6 milj. last. 380.000 last on tiisikusehaiged. 1 miljon last on südamehaiged.

Üldse on Ameerikas 10 miljoni haiget last.

95% kõigist New-Yorgi lastest kannatavad alalise nälgimise tõttu hamba- ja teiste haiguste all.

300.000-st Pittsburgi koolilapsest kannatavad alalise terava nälgimise all 216.000 last.

Üks kodanline „heategija“ proua teatas:

„Meie seisame suure enamuse laste tervise suhtes katastroofi eel. Ja see sünnib sel ajal, kui mõisnikud valavad tuhanded liitrit piima jõkke. Piima valatakse jõkke niipalju, et seal kalad surema hakkavad.“

Tööpuuduse tagajärjel suureneb tööstuses töötavate laste arv. (Kapitalistidel on kasulikum lapsi tööle võtta kui täiskasvanuid, sest laste tööd hinnatakse väga odavalt.)

2 kuu jooksul võeti ainult New-Yorgis 549 tuhat 14—15-aastalist poisikest ja tütarlast tööle.

Tihti töötavad 16-aastased ja nooremad poisikesed öösis vahetuses järgimööda 13 tundi. 15-aastased tütarlapsed peavad oma palgaga (5 dollariga) terve perekonna üleval.

Sellepärast, et lapsed peavad koolist ära jääma ja vabrikusse ehk tehasesse minema, kasvab kirjaoskamatus.

Praegu on Ameerikas 4 miljoni 235 tuhat 10-aastast ja vanemat last kirjaoskamatud.

3 miljoni 300 tuhat last ei ole sugugi koolis käinud.

Veel pahem on laste seisukord Ladina-Ameerikas.

Brasiilia kohvikasvandustes töötavad lapsed 5-st eluaastast alates.

30 miljoni inimest surevad pikaldasse näljasurma.

1931. aastal töötas Inglismaal kaevandustes 20.000 last alla 16 aasta vanaduses.

Tsheho-Slovaakias toidavad töötatöölisel endid puukoorest tehtud leivaga. Nälja tagajärjel võtavad tiisikus ja tüüfus laialt maad.

Saksamaal on tööliste raioonides, näit. Weddingis, laste surevus kaks korda suurem kui kodanlaste raioonides.

Autor lõpetab oma raamatu sõnadega:

— Miljonid nälgivad selleks, et káputáis parasiite võiks toreduses elada ja rahas supelda.

Äsegi igavust ei ole kus tunda?

*Andsin küsimuse Jaanil,
Oige täpse tabasin:
— Kas ei ole igav vahest
Rühma kokkulendudel?
Kas on mängu, kas on laulu
Laste lõbustuseks teil? —
Jaani nägu muutus kurvaks,
Selle peale vastas ta:
— Oled sina aga kärmas,
Mängu, laulu tahad sa!...
Vaat mis asi!
Meie rühma kokkulendu
Ammu ma ei mäleta.
Oli see ju ennem... talvel...
Mitu kuud sest tagasi.*

S.

Pioneerrühma kokkulendused ja tööd peab järjekindlalt korraldama, silmas pidades partei keskkomitee otsusi suvise pioneeride töö kohta, mitte aga kevade ja suve tulekuga seda tööd soiku jätma, nagu paljudes pioneerrühmades tehakse.

Raaport Usuvastase Ülikooli eesti osakonna laste tööst

Eesti osakond Leningradi Usuvastase Ülikooli juures organiseeriti 1931. aastal. Käesoleval ajal töötab selles osakonnas-ringis 20 Lenini nim. eesti kooli õpilast — 15 plikat ja 5 poissi.

Vaatamata rea puuduste peale, on töös viimasel ajal teatud edusamme märgata. Need edusammud oleme meie saavutanud võideldes ja puudusi kõrvaldades.

Nii oli meil esiteks juhataja, kes halvasti eesti keelt mõistis ja selle tõttu töö ringis venekeeles sisse seadis. See raskendas meie tööd ja alandas tööviljakust.

Arutasime selle küsimuse koosolekul läbi ja otsustasime nõuda juhatajat, kes suudaks tööd viia eesti keeles.

Rahoonis tuldi meie nõudmisele vastu ja anti uus juhataja, kes kohe töös pöördeti tege, teda eesti keelele viies.

Muretsesime eestikeelset usuvastast kirjandust. Organiseerisime vestluseõhtuid, illustreerides neid udupiltidega ja kinoga. Korraldasime ekskursiooni usuvastasesse muuseumi (endine lisaki kirik) jne.

Kõik ringi liikmed on usuvastasest tööst väga huvitatud, sest iga vestlusõhtu, iga ekskursioon ja samuti usuvastase kirjanduse lugemine laiendab meie silmaringi ja näitab ära, mis on usk ja kuidas peame tema vastu võitlema.

Meie omalt poolt seame üles mõned ülesanded, mida peaks igaüks LUÜ eesti osakonna liige tegema:

1. Tõmbama rohkem lapsi usuvastasesse töösse, selgitades nendele usu kahjulikkust ja ära näidates, kellele teda tarvis on.

2. Organiseerida igas koolis usuvastane ring, luues selleks side LUÜ-ga.

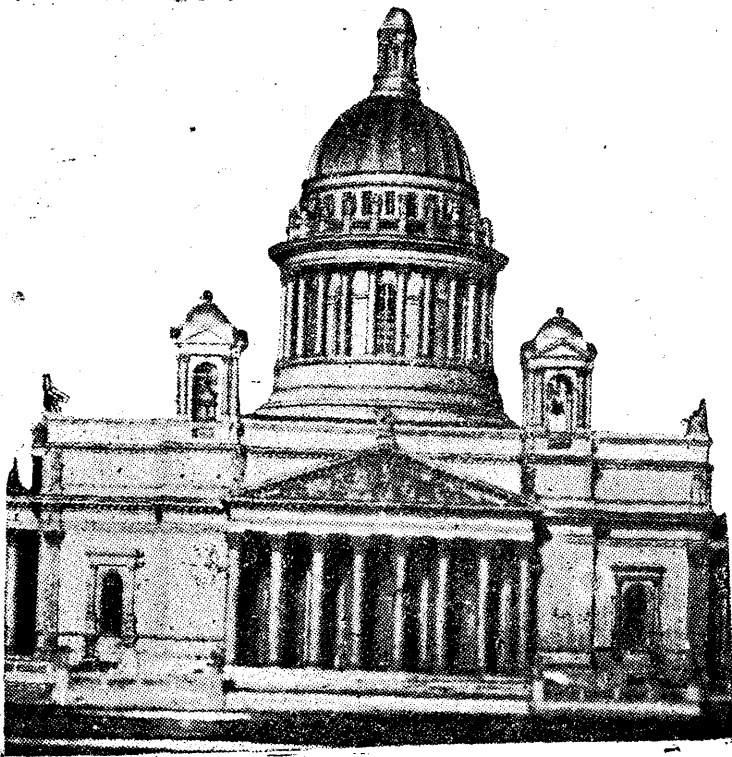
3. Igal koolil organiseerida enne usupühi laiemat usuvastast tööd, korraldades vestlus- ja piduõhtuid.

4. Anda sel alal laiemaid teadmisi koolilastele, et nad suudaks usuvastast tööd teha ka kodus ja naabrite hulgas.

Leningradi Lenini nim. eesti kooli õpilased: *A. Volman.*
B. Laagus.

Küsimused:

1. Kes peavad olema usuvastase töö algatajad koolis?
2. Kas teie koolis on usuvastane ring?
3. Kui ei ole, mis olete teie selleks teinud, et sarnane luua?

Usuvastane muuseum (endine lisaki kirik)

Koolilapsed võitluses sanitaarmiinimumi eest

Koollapsed ja pioneerid!

Kogu N. Liidus on käimas sotsialismi ehitustöö. Kuid see on ainult algus. Ees on meil veel suured võitlused igasuguste takistuste vastu.

Praegu õpite teie ja valmistate endid vanema põlve asetäitjateks. Möödub veel mõni aasta ja teil tuleb sotsialismi ehitustöös vanema põlve asemele astuda.

Kas olete teie selle üle mõelnud, et vastupidavus ja tervis on üks tarvilikku-dest tingimustest tööviljakuse tõstmises? Kas teate seda, et ainult terve inimene võib olla täieväärtusline aktiivne uue elu ehitaja?

Seda tuleb igaühel meeles pidada. Tervisega peab inimene ennast juba noorelt varustama. *Teil tuleb juba koolis õppida, looma tervet ümbruskonda ja hoolitsema tervise eest.*

Tehke kool tervishoiu allikaks

Sügise algul käisin ma ühes suures linnakoolis. Sisse astudes hoovas mulle rõske lämmastav õhk vastu. Vaatamata sooja ilma peale, olid kõik koridori ja trepi peal olevad aknad kinni. Kümnest toast, kus ma sees käisin, olid ainult kahes õhuaknad lahti.

Jõudis lõuna vaheaeg; lapsed ei jooksnud kooliplatsile, vaid kõik jäid kooli-ruumidesse.

Selle asemel, et õues, värske õhu käes jooksta ja mängida, jooksid ja mängisid lapsed tolmustes koridorides.

Laste seas oli palju kahvatuid, verevaeseld, kõhnu. Kui ühe lastesalgale lähemale astusin, nägin ma, et mõnedel neist on silmad ja käed mustad. Nähtavasti polnud nad sel päeval endid pesenud.

Millest räägivad need faktid?

Sellest, et õpilaste tervise peale pole küllalt tähelepanu pööratud.

Kahjuks pole sarnane sanitaarne seisukord olemas ükski selles koolis, vaid paljudes teisteski.

Kas võib sellega edaspidi leppida?

Ei või!

Sanitaarmiinimum

Koolides peab kiiremas korras läbi viidama kõige hädatarvilikumad sanitaarkorraldused — otsustas ÜKTK ja RKN sanitaarmiinimumi kohta.

Kuidas seda „miinimumi“ mõista?

Seda miinimumi tuleb mõista nii: kõik, mida võib praegu ilma suurema kuluteta teha, peab tehtud saama õpetajate ja õpilaste ühisel jõul.

Koolilapsed ja pioneerid, selle töö edu oleneb ära teie organiseeruvusest!

Kõik võitlusele sanitaarmiinimumi eest

Igas koolis luuakse sanitaarmiinimumi läbiviimiseks arsti algatusel spetsiaalne komisjon, kuhu kuuluvad sanitaarkomisjon, pioneerjuht ja noorterakukese esitaja.

Komisjonis olevad õpilased peavad võimalikult tihti informeerima kõiki koolilaste komisjoni töö käigust. Informeeritakse harilikult laste koosolekute ja seinalehe kaudu.

Kõige selle töö peavad koolilapsed ise oma jõuga läbi viima.

Pidage meeles, et teie *juhatajaks võitluses sanitaarmiinimumi ja tervishoiu eest koolis peab olema teie kooliarst.*

Püüdke võimalikult sügavamalt ja igakülgset kasutada tema spetsiaalsete teadmiste, tema vastutulelikkust ja nõuandmist.

Mida tuleb komisjonil sanitaarmiinimumi läbiviimiseks teha

1. Välja selgitada koolis olevad sanitaarsed puudused.
  2. Jagada puuduste likvideerimine nende hädatarviduse ja täitmise võimaluse järel esimese, teise jne järjekorda.
  3. Kohustused sanitaarmiinimumi elluviimiseks jagada ära komisjoni liikmete vahel.
  4. Moodustada kontroll, kes kontrolleri komisjoni otsuste elluviimist.
- Koolilapsed, teie peate komisjonile abiks olema tema tööde läbiviimises!*

Kolm punkti

Mida tahetakse sanitaarmiinimumiga koolis kätte saada?

Siht on üks — kasutada kõik võimalused selleks, et ära hoida tervete koolilaste haigeksjäämist ja parandada nõrga tervisega ja haigete laste tervist.

Mis on vaja selleks?

Esiteks, et kooliruumid ja olukord vastaksid minimaalsetele tervishoiu nõuetele.

Teiseks, et kõik koolitöö ja kord oleks sihitud laste tervishoiule.

Kolmandaks, et iga koolilaps teaks sanitaarkultuurseid nõudeid, see tähendab, et mitte omal isiklikult täita sanitaarmiinimumi, vaid nõuda seda ka teistelt seltsistelt nii koolis kui ka kodus.

Millest ja kuidas peale hakata?

Tuletame meelde kolm ülevalnimetatud punkti.

Esimene neist räägib:

„Kooliruumid ja olukord peavad vastama minimaalsetele tervishoiu nõuetele.“

Kooli ruumidest ja hoovist algamegi peale.

Häid hooned, mis on spetsiaalselt kooliruumideks ehitatud, on meil veel vähe. Suurem osa koolidest, iseäranis külas, asuvad väga ja väga korratus hoonetes: klassiruumid on kitsad, põrandad halvad, aknad väiksed, mille tagajärjeks on valguse puudus; vahest juhtub ka nii, et puuduvad õhuaknad, riietustoad.

Tihti on puudusi ka heades ruumides: kahe- ja kolmevahetuslised tööpäevad, mille juures headki ruumid tervisele kahjulikkudeks muutuvad (enam inimesi — enam mustust).

Igas koolis leidub sanitaarkomisjonil üht kui teist puudust kõrvaldada, näiteks, üheded koolides on klassiruumid korras, kuid neid tuulutatakse ja koristatakse halvasti. Teistes — puuduvad riietustoad, kolmandas — käepesu nõud.

Mida teha sarnastel juhtumistel?

Kus klassiruumid korras on, aga puudub puhtus, seal tuleb ses suhtes teha vastavad korraldused.

Seal, kus rahapuuduse pärast ei ole vastavaid õppeabinõusid, *tuleb leida pääsutee tarvilikkude abinõude muretsemiseks.*

Nüüd vaatame, *mida ja kuidas peavad koolilapsed sanitaarmiinimumi elluviimiseks kooliruumides ja õues tegema.*

Riietustuba

Kui kooli tulete, võtate teie, muidugi, palitu seljast. Kuid mitte igal pool ei ole selleks vastavat ruumi, nii kui me seda juba rääkisime. Aga kooli kodukorra järele ei ole kellegil pealmistes riietes sünnis olla, sest pealmiste riietega tuuakse kooli ka mustust, tolmu ja mikroobisid.

Seal, kus puudub riietustuba, tuleb ta tingimata teha.

Siin algabki teie töö.

Otsige kojast või koridoris vastav koht; tehke ise vahesein, nagid, kastid kalosside jaoks; edaspidi vaadake järele, kas on kõikidel palitutel tripid ja et pealmised riided ripuksid nagis, aga mitte ei vedeleks põrandal.

Hoolitse käte puhtuse eest

Kui mitu ja mitu korda tuleb päeva jooksul käsi pesta! Vahest määrid käed tindiga, vahest töötoas.

Sanitaarmiinimum nõuab kõigepealt seda, *et oleks kus käsi pesta.*

Tehke ise või teie vanemate abiga käepesu nõud.

Peske käsi enne sööki, peale väljakäigus käimist ja enne kojuminemist.

Maha mustus ja tolm!

See nõudmine on üks tähtsamatest sanitaarmiinimumi nõudmistest. Tema täitmine oleneb teist enestest.

Vaatame järele, kust tuleb kooli mustus ja tolm.

Tolm kooliruumidesse tungib õhuaknast, ustest ja koolilaste jalanõude ning riiete kaudu.

Tolmu koosseisu kuuluvad samuti ka riide kiukesed, kuivanud rõga, kriidi, kõõmendava naha ja sülje osakesed, mis kõne (iseäranis kõhimise ja aevastuse) juures eralduvad.

Tolm on kahjulik kopsudele ja silmadele. Kuid tema kahjulikkus suureneb seda enam, kui ühes tolmuga tungivad organismi mikroobid, mis tekitavad tiisikust, difteeriit, sarlakit ja muid külgehakkavaid haigusi.

Kuidas tolmu vastu võidelda?

Tolmu vastu võidelda tuleb kahes sihis: *vähendada tolmu sissetungimist kooli ja alatasa ära koristada tekkiivat tolmu.*

Ärge kandke riietega ja jalanõudega tänava mustust sisse; kooli ukse ette *tehke tingimata matid jalapühkimiseks.*

Mitte ükski õpetaja, õpilane ega keegi muu ei tohi koridorisse ega klassi ruumidesse pealmistes riietes ja kalossides sisse astuda.

Väga tähtis on *väljakäigud puhtuses pidada*, et ära hoida jalgadega mustuse laialikandmist.

Ärge visake põrandale paberit ja igasugust muud prahti. Tehke kooli töökojas puust prügikastid ja pange nad igasse klassi ja koridori.

Ärge sülitage ja nuusake põrandale. Igalühel teist peab ninarätt taskus olema. Pühkige tahvli niiske lapiga.

Ärge lubage pühkida põrandaid, ilma teda enne niisutamata.

Põrandat peab pühkima peale tundide. Kõik pingid ja lauad tuleb paigast nihutada, tolm nendelt *niiske lapiga* ära pühkida. Kogu selle töö ajal tuleb aken lahti pidada.

Hommikul, enne tundide, tuleb samuti niiske lapiga klassi mööblilt tolm ära pühkida (kapidelt, tahvliilt, akentelt, ustelt).

Peale koolijuhatause, õpetajate, arsti ja sanitaarkomisjoni on ka kõik õpilased kohustatud puhtuse järele valvama.

Mürkainete mõju organismile

Möödunud ilmasõjas sai läbiproovitud 80 mürkainet. Iga aine mõjub organismi peale isesuguselt. Neid jagatakse järgmistesse gruppidesse:

1-sse gruppi kuuluvad lämmastavad ained. Nendest tabatud inimesed hukuvad lämmastusest; need on: kloor, fosgeen ja teised gaasid.

2-se gruppi kuuluvad pisaraid tekitavad mürkained, sellepärast et nende mõju on sihitud silmadele, mille tagajärjel silmadest ohtralt pisaraid hakkab jooksuma.

3-sse gruppi kuuluvad aevastust tekitavad mürkained, mis välja kutsuvad vahetpidamata aevastamist.

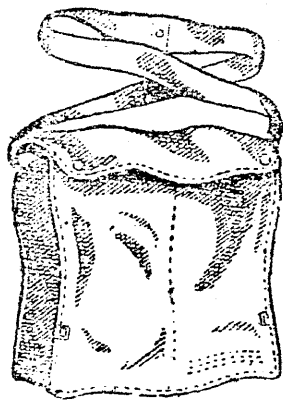
4-sse gruppi — paiseid tekitavad mürkained (ipriit, luisiit). Kui viimased keha peale satuvad, siis hakkab 2—3 tunni pärast see koht kõrvetama, läheb punaseks ja mõne aja pärast tekivad üles mädarakud, mis edaspidi ühiseks mädapaiseks muutuvad.

Raskel mürgitamise juhtumisel hakkavad need villid mädanema ja nahk muutub elutuks, edasi muutuvad elutuks ka lihaksed ja veresooned.

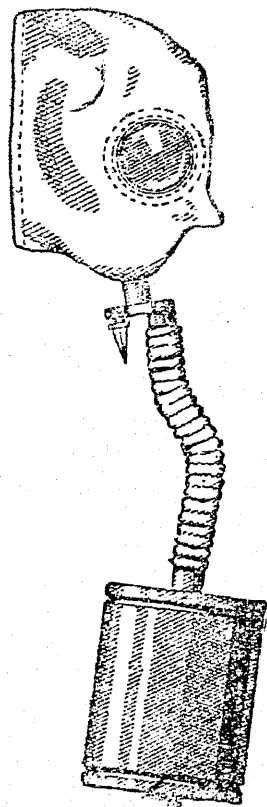
5-sse gruppi kuuluvad kihvtised mürkained (sinihape ja vingugaas). Nende tegevus seisab selles, et nemad astuvad veres hapniku asemele ja inimene hukub lämmastusest.

Kaitse mürkainete vastu

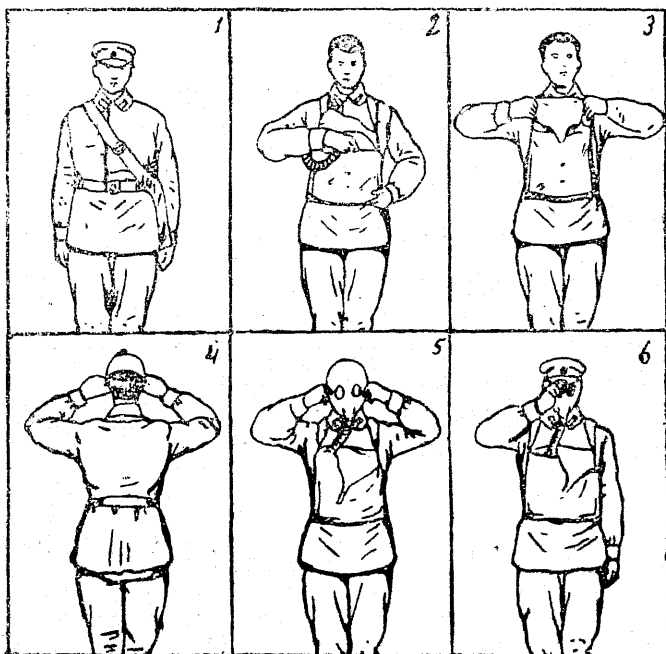
Gaasimask. Et mürkainete sattumist meie hingamise organidesse ära hoida, selleks pannakse pähe gaasimask. Gaasimask seisab koos kahest osast: maskist enesest, mis mürkainetele läbitungimata ja prillidega varustatud on, ning respiraatorist (karp), mis kummitorudega on maski külge kinnitatud. Mask tõmmatakse kõvasti pähe ja õhk pääseb maski alla ainult läbi respiraatori. Respiraatoris on mitmesugused ained (süsi, vilt, puukiud), mis mürkained endasse neelavad ja niiviisi saab inimene ainult puhast õhku hingata.

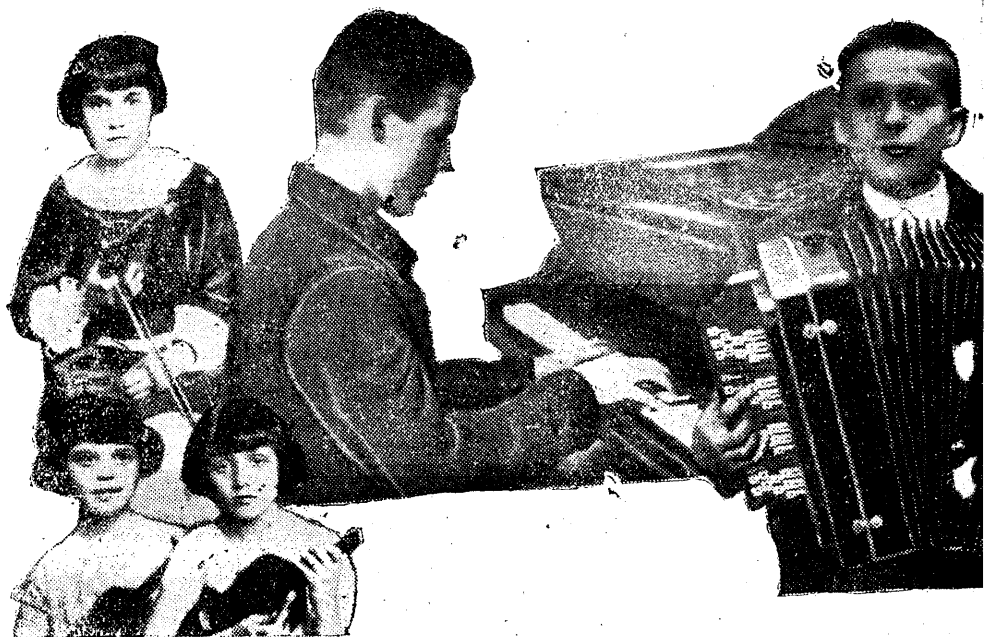
Gaasimaske kott

Gaasimaske

Gaasimaske ettepanemine.

Kehakultuur, laulud, muusika ja mängud siduda pioneerrühma ja lüli igapäevase tööga

Tõsine, asjalik koosolek ja korraga mängud, laulud! . . . See nagu ei tahaks kokku klappida!

Niisugusel arvamisel on veel paljud. Ja need paljud rikuvad koosolekuid, muudavad neid kuivadeks, igavateks kõnetundideks. Sarnaste koosolekute tagajärjeks on see, et pioneerkosolekutele ilmub väga vähe lapsi. Nad peavad paremaks sel ajal tänaval mängida ja laulda.

Kes kardab, et mängud ja laulud, mängude ja laulude alustajate väljaastumised, huvitavate raamatute lugemine asjaliku koosoleku mitteasjalikuks muudab, see ei saa laste nõuetest aru.

Keegi ei poolda, et koosolekutel ei ole vaja vanema seltsimehe vestlusi viie-aastaplaani kohta.

Keegi ei räägi seda, et koosolekutel ei ole vaja puudutada õppetöö küsimusi, et ei ole vaja jutuajamisi väljamaa laste elust . . .

Meie oleme selle poolt, et jutuajamised, mängud ja laulud oleksid kui üks tervik pioneerorganisatsiooni töös.

Meie peame meeles pidama üht käsukirja, mis on antud partei keskkomitee otsustes pioneertöö kohta:

„ . . . Maksimaalselt laiendada kultuur-massilise töö abinõusid pioneeride ja kõikide teiste laste hulgas. Võidelda puhkuseaja õieti organiseerimise eest.

Ühes sellega on ülitavalik kõvendada kasvatustööd ja tõsta pioneer-organisatsioonid kõrgemale astmele ideeliselt ja poliitiliselt.“

■ Nõuame kõikidelt organisatsioonidelt partei keskkomitee otsuste täitmist laste töö kohta!

Teie tähelepanekust selle töö vastu oleneb väga palju. Pidagu igaüks teist meeles, et nimelt tema ise mustust sisse ei tooks, ja ühes sellega ka teise järele valvaks, et seda ka teised ei teeks.

Sanitaärkomisjon täitku omi kohuseid, kuid ka teie ei pea selle asja peale loult vaatama.

Hingake puhast õhku

Meie likvideerime praegu kirjaoskamatust. Meie koolid on õpilastega ülekoor- ja kolmes vahetuses. Sarnase olu- korra juures on tarvis korraldada sagedane õhu vahetus ventilatsiooni abil. Kahjuks ei ole mitte igas koolis ventilatsioon olemas. Sellepärast tuleb ruumisid tuulutada aknate ja õhuaknate lahtitegemise abil.

Siin on väga tähtis teie tähelepanu selles asjas.

Kui aknal puudub õhuaken, siis tehke ise kooli töötoas raam. Kui puuduvad akna või õhuakne haagid, tehke nad ise.

Kui kõik see valmis on, hoolitsege klassi korraliku tuulutamise eest. Selle juures pidage meeles järgmist:

Sooja ilmaga pidage klassi aknad *isegi tunni ajal* lahti.

Külma ilmaga avage igal vahetunnil aknad või õhuaknad ja *vahetunni ajaks minge tingimata kõik klassist välja* (kui on selleks vastavad ruumid olemas). Üks klassi aknatest peab kittimata jääma terveks talveks.

Internaadi *magamistoad pange päevaks kinni*; tuulutage neid igal hommikul ja õhtul.

Kehakultuuri saalis pidage aknad tunni ajal lahti isegi talvel, kui seal kunstlik ventilatsioon puudub.

Kõige kiiremini tuulduvad ruumid läbitõmbava tuulega, kui selleks võimalusi on, siis tehke seda.

Kui teie alati seda meeles peate, kui tähtis teile on puhta õhu sissehingamine ja kui kerge teil seda saavutada on, siis täidate sellega veel ühe tähtsamatest sanitaarmiinimumi nõuetest.

Hoolitsege õue eest

Mitte iga kooli juures ei ole head õuet ega aeda. Ja kui ongi mõnel koolil õue, siis on ta kitsas ja must.

Sanitaarmiinimum nõuab, et lapsed saadaksid tunni vaheaja mööda värske õhu käes.

Kui koolil ei ole sellekohast õuet, siis peate teie komisjonil (õue muretsemises) abiks olema, et kõige lähemal olev õue, aed või lihtsalt vaba plats koolile antakse.

Kui teil plats või mingisugune õue juba olemas, siis tuleb teda teie nõuetele vastavalt korda seada.

Lubage teile üks kool näiteks ette tuua, et näha, mida lapsed oma aktiivsusega võivad saavutada.

Selle kooli juures on plats, millele on aed ümber tehtud. Koolilapsed istutasid ala ümber puud ja mets-viinamarjad.

Aia nurkadesse tegid nad lillepeenrad. Kooli nõukogu abil muretseti materjal, millest lastevanemate juhatusel laudad ja pingid tehti.

Suvel kasutati seda platsi lasteplatsiks; kevadel ja sügisel kasutati teda koolilaste mänguplatsiks. Talvel muutsid lapsed oma mänguplatsi liuväljaks, hoolitsedes ise tema puhtuse eest.

Teie ütlete, et see näide ei ole teile vastav, et see ei ole enam miinimum, vaid maksimum.

Teil on õigus.

Meie juba kõnelesime sellest, et igas koolis on oma (oludele vastav) sanitaarmiinimum.

Mis on ühele koolile maksimum, see võib teisele koolile miinimumiks olla.

Teie seate oma koolile üles sanitaarmiinimumi ja näete, mis puudub, mida tuleb teha selleks, et teie kooliõue vastaks teie nõuetele.

Ühel juhtumisel tuleb teda teil alles muretsema hakata; teisel — aed ümber teha ja kividest ning prügist puhastada; kolmandal — võib teha nii, nagu seda tehti selles koolis, mille ma teile näiteks tõin.

II *Partei keskkomitee oma otsustes pioneeride töö kohta, andis meile löökülesande — võidelda tervise eest, olla tugevad, raudmusklitega võitlejad igas töös.*

Kaitse ja abiandmine mitmesuguste ainetega mürgitamisel

Iga päevaga kasvab kallaletungimise hädaoht kapitalistlike riikide poolt. Sellepärast peab meie esimeseks mureks olema Punase sõjaväe võitlusvõime kindlustamine. Kõik töötavad hulgad peavad olema ettevalmistatud sõjale, et nad igal silmapilgul meie proletaarse riigi kaitseks kapitalistide vastu välja võiksid astuda.

Peab meeles pidama, et see tuleviku sõda saab täiesti erineva siimaani olnud sõdadest. Me oleme harjunud mõtlema, et sõjas on väeliin ja väeliini seljatagune. Tulevikus ei saa seda olema, sest sõjapidamise viisid saavad olema teistsugused. Tuhanded lennukid saavad lendama kaugele väeliini taha, et purustada vabrikuid, tehaseid, sildu ja langetada sellega sõjaväe võitlusvõimet.

Iseäranis laialt saab tuleviku sõjas tarvitusele võetud keemiline sõjariist, s.t. mitmesugused mürkained. Keemilist sõjariista hakati tarvitama juba möödunud ilma-sõjas, kuid nüüd on teda palju täiendatud ja tuleviku sõjas saab teda palju laiemalt tarvitatud.

Sellepärast peab igaüks teadma, kuidas mürkaineid sõjas tarvitatakse, kuidas nende eest ennast kaitseda ja missugune peab olema esimene abiandmine nendega tabamisel.

Mürkainete tarvitamise viisid

Gaasid juhitakse isesugustesse terasest silindritesse ja need asetatakse kaevikutesse. Silindrite küljest lähevad maapeale kummist torud, mille otsad on pööratud vaenlase poole. Kui kraan lahti keeratakse, siis peaseb gaas välja ja kandub lämmastava pilve näol tuulega edasi. Kõik, mis teel sellele pilvele ette juhtub, nagu taimed, loomad, inimesed — surevad lämmatusesse.

Gaasipildujad

See ülalpool kirjeldatud viis leiti veidi halb olevat ja sellepärast hakati mürkaineid igasugustesse kuulidesse panema, mida loobiti kuni 3½ versta kaugusele vaenlase poole igasuguste gaasipildujate abil.

Niisamuti paigutati mürkaineid suurtüki kuulidesse, mis peale väljalaskmist kümned kilomeetrid kaugemale lendasid ja seal lõhkedes inimesi mürgitasid.

Lõpuks tarvitati veel ülevalt lennukitelt pommide allapildumist, mis mürkainetega olid täidetud; ehk jälle seati lennukitele üles isesugused aparaadid, millest mürkaineid suitsu näol välja lasti, mis, õhust raskem olles, maa peale langes.

Kui mürgitus sündis kihvtiste mürkainetega — sinihappe- ja vingugaasiga — siis tuleb kannatadasaanule kunstlist hingamist ja südame masserimist teha ja vastu-kihvtiks sisse anda 0,2—0,4 %-list mangaan-ülihapendi lahundit, milleks võetakse umbes 1 kristall klaasi vee peale.

Kui inimene on tabatud pisaraid tekitavatest mürkainetest, siis tuleb silmi pesta söögisooda 2 %-lise lahundiga (teelusika täis soodat klaasi vee peale). Samuti loputatakse ka kurku sooda veega.

Paiseid tekitavatest mürkainetest — ipriidist ja luisiidist — tabamisel on vaja esiteks kõrvaldada mürgi tilgad naha pealt, kui neid seal olemas. Neid ei tohi aga lihtsalt ära pühkida, sest siis võib nad naha peal laiali ajada ja sellega mürgitust suurendada, vaid neid tuleb ära võtta kuivatuspaberiga, marliga ehk puhastatud puuvillaga, ühesõnaga niisuguse ollusega, mis paiseid tekitava aine endasse imeb. Peale selle tulevad riided seljast ära võtta ja kahjutaks teha.

Selle järele aetakse kannatada saanul karvad kehalt ja juuksed peast maha ning pestakse kuuma vee ja seebiga keha üle. Peale seda loputatakse hoolega söögisooda 2 %-lise veega need kohad üle, mis ipriidi vastu iseäranis tundelikud on, nagu kael, kaenlaalused, kubemed jne. Samuti loputatakse sooda veega üle silmad, kõrvad ja suu.

Niisuguse pesemisega võib paisete tekkimist ära hoida.

Iga kolme tunni tagant antakse sisse hingata veega segatud tinkpiiritust (1 : 6 osa vee peale). Sisse antakse ka soodavett.

Kui keha peale mädavillid tekkima hakkavad, siis niisutatakse neid mangaan-ülihapendi lahundiga (10 grammi 1 liitri vee peale).

Abiandes peab meeles pidama, et ipriit võib kannatadasaanu küljest ka abiandja külge sattuda. Sellepärast on vaja peale abiandmist käed hoolega puhtaks pesta ja sooda veega üle loputada.

Maakohta puhastamine

Et maakohta ipriidist puhastada, peab ta kloorlubjaga üle riputama. Selleks võetakse 1 kilogramm kloorlupja 10 ruutmeetri maa kohta.

Eluruumid pestakse kuuma vee ja seebiga ja lubjatakse üle. Riided tehtakse kahjutaks sooda veega, mida kuni keemiseni kuumaks aetakse ja pannakse 3—4 päevaks puhta õhu kätte tuulduma.

Söögiuud keedetakse läbi soodavee sees.

Söögiained tehakse kõlbulikuks ka läbikeetmise tagajärjel. Ipriidiga mürgitatud vesi tarvitamiseks kõlbulik ei ole.

Kodujänessed

Igaüks tunneb kodujänest. Teab, et see on ilus, puhas, karvane loomake, kes alati vaikib ja iga kui väiksema krõpsu juures ehmatab. Kas võib arvata, et see väike vaikne loomake väga palju kasu toob!

Kodujäneste liha süüakse

Kodujänese liha on väga maitsev. Ta on isegi maitsevam kui lamba, sea ja looma liha. Kodujäneste kasvatajad on õppinud kodujäneseid nii toitma, et nende liha väga maitsev ja toitv oleks. Et kodujänestest rohkem liha saada, kasvatavad kodujäneste pidajad kõige suuremate kodujäneste poegi. Kõigil mail on niimoodi mitmesugused lihakodujäneste tõud välja kasvatatud. Iga sarnase tõu kodujänese annab 5 kilogrammi ümber puhast liha.

Iga sarnasest jänese paarist võib aastas 20 poega saada. Neid kasvatades võime niimoodi iga kodujänese paarist aastas 100 kilogrammi ümber maitavat ja toitvat liha saada.

Kodujänese annab väärtuslik nahka

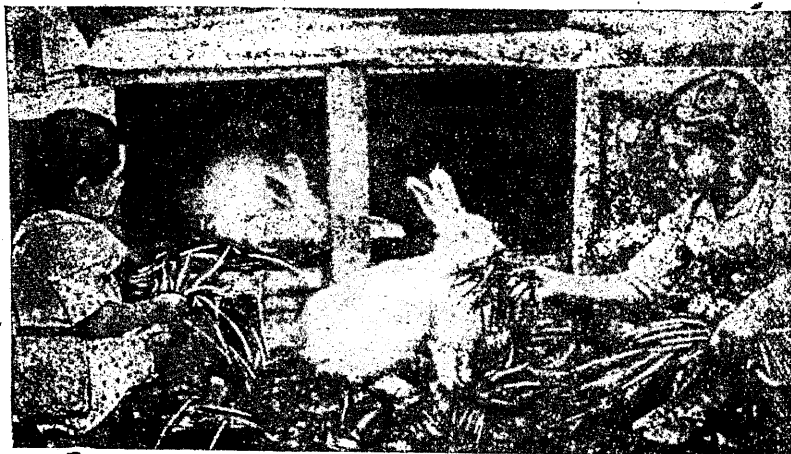
Talvel muutub kodujänese karv paksuks ja pehmeks. Sellel aastaajal tapetakse nad ära, et head nahka saada. Kodujänese nahku värvitakse põhjarebase ja teiste kallide nahkade karvaliseks.

Ilusama villaga kodujäneseid välja valides, on kodujäneste kasvatajad väga ilusa nahaga kodujäneste tõud välja kasvatanud.

Mustade „Aljaska“ tõugu kodujäneste nahad on väga sarnased merekassi nahkadele.

Pruun, ilus, nõndanimetatud kastorreksi tõugu jänese nahk võib täiesti biibri naha aset täita.

Tuhkjas-hall shinshilli tõugu kodujänese nahk on nii sarnane ameerika shinshilli loomakese nahaga, et neid väga raske on üksteisest eraldada.

Kodujänese annab riidet ja jalavarju

Suvel tapetud kodujäneste nahkadelt niidetakse vill ära. Sellest villast tehakse pehmeid viilkübaraid. Peale villa äraniitmist jääb järele õhuke, kuid kõva nahk. Sellest nahast tehakse laste ja naisterahva jalkanõusid ja ka muid asju — portmoneesid, rahakotte jne.

Kõige kallimat villa annavad uduvilla kodujäneste tõud. Uduvilla kammitakse nendelt kodujänestelt kammiga. Angoora tõugu kodujänestel on seei uduvill haruldaselt pehme ja soe. See vill läheb sõrmkinnaste, kaelasallide, sokkide jne kudumiseks.

Keelpillide keeled, liim ja väetis

Isegi kodujäneste tapajäänused — käpad, kõrvad, nahasiilud ja soolikad ei lähe kaduma. Soolikatest tehakse keelpillide keeli, kuna teistest jäänustest keedetakse väga hea väärtusega puuliimi. Kodujäneste puuride puhastamisel kogub suurtes kodujäneseid kasvatavates majapidamistes hulk sõnnikut, mis on hea väetis aia-viljadele.

Kodujäneseid toovad suurt kasu meie riigimajandusele. Meie tehaste töölised saavad lõunaks maitsvat kodujänese liha.

Meie lendurid, et nad lennukil mitte ei külmetaks, saavad soojad kaelasallid ja peakatted.

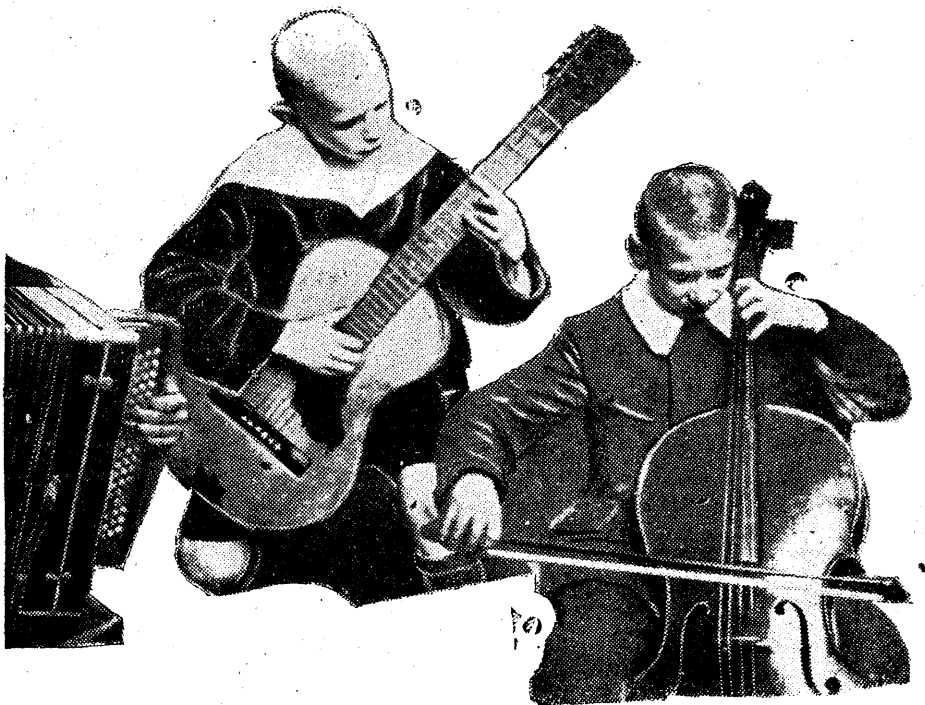
Kallimad kodujäneste nahad viiakse väljamaale, kust meie nende vastu traktoreid ja turbiine saame.

Aga lastele tehakse kodujäneste villast kindaid, sokke ja sülle, et nad talvel endid ära ei külmetaks.

Küsimused:

1. Kas teie koolis on võimalusi kodujäneseid kasvatada ja kas teie olete selle küsimuse peale mõelnud?
2. Mis tulu toob meile kodujänese ja mida ning mille eest saame meie väljamaalt?
3. Kuidas vaatab meie Nõukogude valitsus kodujäneste kasvatuse peale?
4. Kelle otsekohene töö oleks kodujäneste kasvatamine ja nende eest hoolitsemine?

■ Igale koolile eeskujulik kodujäneste kasvatus

Palju sõnu, vähe tegevust

*Lapsed kogunud kõik saali,
 Tähtis päev on täna neil,
 Rühmajuht on juba püünel
 Aruannet tegemas.
 Terve tund ju kestnud kõne,
 Aeg ju oleks puhata, —
 Aga ei — seal välku heidab,
 Endal rinde vastu lööb,
 Meie juht, kel laialt sõnu —
 Tihti puudus tegudest.
 Täna võetud kõne teemiks . . .
 Mida? . . . Kes sest aru saab.
 Kordab ikka üht ja sama:
 Seda teeme meie nõnda,
 Seda korraldame nii.
 „Что“, „конечно“, да „на-ять“,
 И „постольку“ да „поскольку“,
 „Стало быть“ и „так сказать“!
 Pead käivad lastel ringi,
 Kaob huvi asjasse,
 Igavus on näha palgeil,
 Huvi pole sugugi . . .*

*„Kurni heitma mina lähen,
 Juku, tule sina ka!
 Siin on igav . . .“
 Nõnda pikkamööda lapsed
 Kokkulennult kadusid.
 Saal on juba pea tühi,
 Kõne kestab ikka veel, —
 Aga vainul, kooli taga
 Lapsed kurni viskavad.
 Kolmas tund on juba käsil,
 Saalist kõne kostab veel.
 Aga kus on lapsed jäänud?
 Miks on pingid saalis tühjad?
 Vastus üks on sellele:
 Füüskultuuri, mängu pole,
 Juht ei taha siduda
 Mängu tõsiasjaga,
 Mille tõttu lapsed vainul
 Üksi peavad mängima,
 Kuna juht siin omal kõnet
 Mitu tundi korutab.*

S.

Paljud pioneerrühmad ei ole veel tänapäevani partei keskkomitee otsuse põhjal oma tööd uuele alusele seadnud.

Paljud pioneerrühmade juhatajad ei taha kuidagi aru saada, et pioneeride igapäevast tööd (iseäranis suvel) tuleb siduda kehakultuuri, laulude ja mänguga, et lastetööd ei saa mitte pikkade kõnede ja aruannetega huvitavaks teha.

Mõneski eesti koolis peetakse pioneeride tööd veel vene keeles (Leningradi sm. Lenini nim. eesti koolis), mis muidugi ei või vastavaid tagajärgi anda.

Kuidas gaasimaski tarvitada

Peab praktiliselt gaasimaski ehituse ära õppima, peab oskama teda järel proovida — kas ta on korras või ei ole, peab oskama teda ruttu pähe panna ja ära võtta.

Gaasimaskiga peab nii õppima ümber käima, et teda jõuaks pähe panna ja peast ära võtta mitte rohkem kui 15—20 sekundi jooksul, s.t. aja jooksul, mil inimene võib ilma hingamata olla. See on tähtis sellepärast, et võib juhtuda, et on vaja gaasimaski vahetada mürgainetega rikutud õhus, kus ei tohi ühtki korda hingata.

Peab õppima gaasimaskis rahulikult ja pikkamisi hingama, sest muidu võib ta mürgaineid läbi lasta.

Riided iipriidi vastu kaitsemiseks

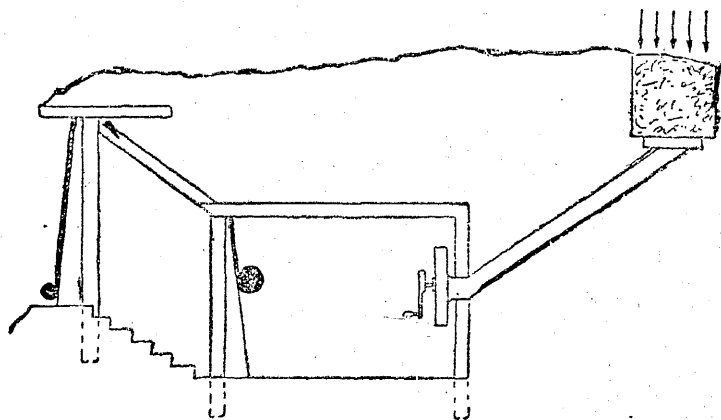
Paiseid tekitavate mürgainete (iipriidi ja luisiidi) eest kaitsemiseks pannakse selga iseäralik ülikond, mis inimest peast kuni jalgadeni katab ja mitmesuguste ainete läbi imbutatud riidest on tehtud ning mis mürgaineid läbi ei lase.

Gaasiriided

Varjupaigad

Suure grupi inimeste kaitsemiseks mürgainete eest chitatakse gaasikindlad varjupaigad. Selleks on vaja ehitada või ümber teha niisugune ruum, kuhu õhk ainult isesuguste filtrite kaudu sisse peaseks, mis temast mürgained eraldavad, nii et ainult puhas õhk ruumi satuks. Tarvilik on, et iga kooli juurde niisugune ruum organiseeritaks.

Ventilatsiooniga varustatud gaasikeldri skeem.

Esimese abi andmine mürgitamise puhul

Kannatada saanud tuleb kõigepealt sealt kohast, kus õhk mürgine on, ära õhupuhtasse kohta viia; äärmisel juhtumisel tuleb neid paigutada varjupaika ehk neile gaasimaski pähe panna.

Peab meeles pidama seda: ei tohi lasta mürgitatud inimest jala minna ka siis, kui tal endal selleks jõudu on.

See võib halvavalt südame tegevuse peale mõjuda ja surma tuua.

Mürgitanu võetakse riidest lahti, pannakse voodisse, kaetakse hästi soojalt kinni, sest mürgitatud inimene on väga tundelik külma vastu, ja siis andakse talle täielik rahu.

Edaspidine abiandmine ripub ära sellest, missuguste mürgainetega sündis mürgitamine ja missugune on haige seisukord.

Kui selleks olid lämmastavad mürgained, siis antakse haigele hapnikku hingata, kui seda käepärast on. Sisse antakse kanget teed ehk kohvi. Ei tohi lämmastavatest mürgainetest tabatule kunstlist hingamist teha.

Keemilised võitlemise abinõud kahjurite ja aiavilja haiguste vastu

Üht tähtsamat osa meie põllumajanduses etendab aiavilja kasvatuse. Iga aastaga suureneb tarvidus aiavilja järele.

Viimasel ajal pöörab valitsus maksimum tähelepanu aiavilja kasvatamise arendamise peale. VSNV Majandusenõukogu 1929. a., selle põllumajanduse haru erilist tähtsust tunnistades, andis sovhooside ja kolhooside süsteemidele ülesandeks — suurendada aiapinda viisaasta jooksul mitte vähem kui 75 protsenti. Rahvakomissaride nõukogu kinnitas ära 1930. a. plaani, mille järele peab tõstma aiapinna suurust kuni 90 protsendini.

Veel teravamini on aiavilja kasvatamise küsimus seatud keskkomitee detsembripleenumil. Pleenumi otsus paneb ette suurendada aia kultuuritaimede kasvatuspinda eriti suurtööstuse keskkohdade ja tööliste elamiskohtade ümber, et võimaldada täielist tööliste varustamist aiaviljaga.

Aiapinna laiendamisega kõrvalt seisab ka küsimus aiaviljasaagi tõstmises. Viieaastaplaan seab ülesandeks — tõsta viljasaaki kuni 50 protsenti. Võrreldes seda arvu viieaastaplaaniga põllumajanduses, näeme, et see arv on ligi kaks korda suurem.

Seal on meil 35 protsenti, siin 50 protsenti. Selle peale vaatamata, et see arv on suur, on tema täideviimine siiski täiesti võimalik, iseäranis, kui meelde tuleme, et suur osa meie aiaviljasaagist igal aastal kahjurite ja haiguste läbi hävitatakse.

Nii on välja arvatud, et üle Liidu sünnitavad aiavilja kahjurid ja haigused kahju 40.000.000 rubla eest. Endises Moskva kubermangus üksi saab igal aastal hukka ligi 35—40 protsenti kogu aiaviljasaagist.

Sellepärast peame meie aiavilja kasvatuse väerinnale teritama kogu oma tähelepanu ja juhtima kogu oma jõu.

Mõned aiavilja kahjurid ja haigused

Aiakultuuride haigusi ja kahjureid on palju. Suur osa viljasaagist saab hukka nende läbi. Tutvuneme tähtsamate kahjuritega.

Kahjurite ilmumise aja järele võib jaotada neid mitmesse liiki. I liik — varakevadised kahjurid, II liik — suvised ja III liik — sügisesed kahjurid.

Esimesse liiki kuuluvad: hiired, aiakirbud, kapsa kärbes. Nad hakkavad kahju sünnitama juba siis, kui kapsa ja peedi taimed alles taimelavas on. Sellepärast nimetatakse neid „taimelava kahjuriteks“.

Hiired. Hiired teevad kahju mitte ainult vilja hoiukohtades, majades, aitudes, vaid sünnitavad ka esimestena kahju maa seest tulnud noortele taimedele, närivad ära noored varred ja lehekeseid.

Keemiline võitluse abinõu seisab kihvtitatu sötade tarvitamises. Sötade kihvtitamiseks on arseenhapu naatrium ja süsihapu baarium. Mõlemad ollused saadeti kesklaboratooriumi poolt NSVL raioonidesse laiali, nende järelkatsumised andsid häid tagajärgi.

Kihvtiste sötade valmistamine

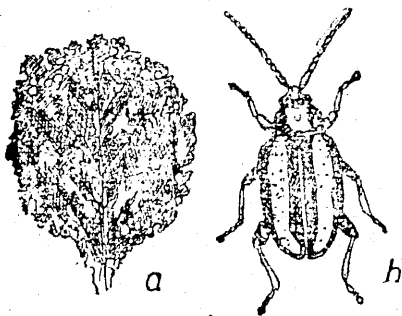
Arseenist (rotikihvt) sööta valmistatakse järgmiselt: 100 kaaluosa vee peale võtta 3 kaaluosa arseent. Sellele lahundile võib juurde lisada natuke siirupit või suhkrut. Sötade aineks võetakse leib, mis väikesteks päkkisuurusteks tükikeks lõigatud. 400 gr. leivast, kui teda õieti ja peenelt lõigata, saab 1000 tükikest. Lõigatud tükikesed tuleb sõela laduda ja viimane paariks minutiks arseeni lahundisse lasta. Peale selle sõel tükikestega välja võtta ja kihvtised sötad on valmis. Neid tuleb mõõda taimelavasid hiireaukude juurde laiali laotada.

Arseen on kihvt mitte ainult hiirtele, vaid ka inimestele ja loomadele, sellepärast peab arseeniga töötama väga ettevaatlikult. Vähem hädasohtlik inimestele ja loomadele on süsihapu baarium. See kihvt mõjub niisama hästi kui arseengi ning on laialt tarvitusel.

Saadakse teda kloorbaariumi (1 osa) ja pesu-sooda (2 osa) segu kaudu. Enne segu tarvis need ained eraldi ära sulatada ja pärast ühte valada. Lahundite segamisel tekib valge sade, — see ongi süsihapu baarium. Sööta võib valmistada taignast. Taignaks võtta 4 kaaluosa süsihapubaariumi. Taigna tükikesed loopida aukudesse laiali.

Valmistamise ajal ei või unustada, et ained on kihvtised. Pärast tööd tulevad käed ja nõud hoolega puhtaks pesta. Ülejäänud kihvtised söödad peab maa sisse kaevama.

Aiavilja kirbud. Taimelava raamide pragudes, mulla pangastes elutseb talvel teine kahjur — väike aiavilja kirkp. Vara kevadel, esimeste soojade päevadege tulevad nad talvekorteritest välja toitu otsima ja formavad noorte taimede kallale. Vigastatud taimede lehed näevad välja, nagu oleks neid keegi tiheidalt nõelaga läbi torkinud. Hävitavad ära lehe lihakse, nii et järele jäävad ainult rood. Taim kollalab ja närtsib.

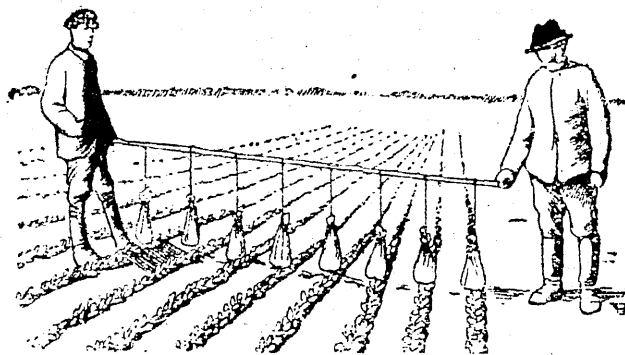
a — aiavilja kirbu poolt vigastatud taim; b — aiavilja kirkp.

Kirbud sünnitavad kahju kõigile ristõielistele aia taimedele — kapsale, peedile, naerile j. t. Peale taimede väljaistutamist peenardesse jätkavad kirbud oma hävitustööd edasi. Talve saadavad nad mööda maa sees ehk sügisel jäetud kapsa juurte, lehtede ja umbrohu all.

Keemiline võitlus aiavilja kirkpude vastu seisab vigastatud taimede tolmutamises kihvtise pulbriga ja nende pritsimises kihvtiste lahunditega.

Tolmutamine. Võitluses aiavilja kirkpude vastu on tarvilusel palju tolmutajaid, alates kõige lihtsamatest ja lõpetades liitkeemiliste ühendustega. Väga tihti soovitakse lavadel ja peenardel olevatele taimedele teetolmu, tuhka, tubakatolmu, lupja ja muud peale puistata. Need kõige lihtsamad abinõud väärivad tähelepanu, sest nad annavad suurt kasu. Tolmutamist, s. o. kihvtiste ainete pealeriputamist taimedele, on kõige kasulikum teha vara hommikul kastega, sest siis jäävad need ained hästi märgade lehtede külge.

Peale lubja, tuha, tubaka tolmu ja muu kuuluvad tolmutavate kihvtiste ainetega hulka veel pariisi roheline, segus kustutatud lubjaga. Kirbud, kihvtise pulbriga kaetud taime lehti süües, saavad kihvtitatud ja hävinevad. Peale selle võib tolmutamiseks tarvitada veel arseenhapu kaltsiumi, mis segatud kustutatud lubjaga või kriidiga. 1 osa kihvtise pulbri kohta võtta 2 osa lupja.

Taimede tolmutamine.

Sagedasti puuduvad kohtadel erilised tolmutamise abinõud. Sel juhtumisel võib tarvitada omatehtud aparate s. o. tolmutatava pulber puistata kotikestesse. Kotikesed riputada kepi peale ritta ja üle rikutud põllu minnes neid kergelt saputada. Pulber sõelub läbi koti riide, kattes taimed ühetasaselt õhukese kihvti korruga.

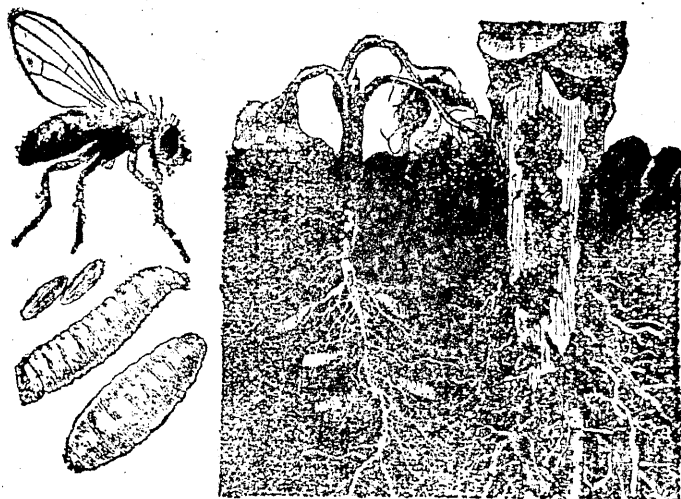
Arseenhapu naatriumi kõrval tarvitatakse veel uut preparaati nõndanimetatud ränifluor naatriumi (pulbri näol). Ränifluor naatrium annab suurt surevust. Selleks, et taime lehed pulbri läbi ära ei saaks põletatud, tuleb viimast tarvitada mitte puhtas olekus, vaid kustutatud lubja või gipsi seguna. Üks osa ränifluor naatriumit ja 5—10 osa (oleneb taime vanadusest) gipsi või lupja.

Peale tolmutamise abinõu võib tarvitada veel kihvtiste lahundite pritsimist. Sarnaseks lahendiks on pariisi roheline lahund lubjaga segatud. Ühe pangi (12 liitri) vee peale võtta 16 grammi pariisi rohelist ja 32 gr kustutamata lupja. Lubi tuleb aga enne ära kustutada ning roheline lahjendada mitte suures hulgas vees. Peale selle on tarvis hulk vett juurde valada ja segamini segada.

Lahundile võib pange vee peale veel 100 gr rohelist seepi juurde lisada. On olemas veel mehaanilised võitlemise abinõud kirkpude vastu — kinni püüdmine liimiste lippudega ja võrkudega, kuid need abinõud tarvitavad palju aega ja ei anna nii

haid tagajärgi. Võrk on võru peale tõmmatud ja kepi külge kinnitatud riidest kott. Liimne lipukene — on riidest lipuke, mis mingisuguse kleepiva ollusega üle määritud ja kepi külge kinnitatud. Tõmmates seda üle taime, millede peal kirbup elutsevad, püütakse putukad kinni (kleepuvad lipukese külge).

Kapsa kärbes. Taimelavadel saab kapsas tugevasti vigastatud kapsa kärbse tõukude läbi. Kärbes tuleb välja vara kevadel ning muneb oma munad maa peale, kapsataimede alla. Vahel munevad nad ka varte peale. Munad on väikesed

Kapsa kärbes, tema munad ja tõugud, ning viimaste poolt rikutud taimejuured.

1 millim. suurused. Munevad harilikult hunikute viisi ja ligidalt vaatamisel võib neid ära tunda valge värvi poolest. 6—10 päeva pärast tulevad munadest välja tõugud, väikesed valged ussikesed. Nad ronivad maa sisse ja söövad juured ära. wigastatud taim paistab kohe silma: lehed närtsivad ja muutuvad sinakaks. Kui taim mullast välja tõmmata, võib juurte peal näha valgeid tõugukesi, mis pärast seda kahjurit nimetataksegi „valgeks juureussiks“.

Missugused abinõud on juureussi vastu?

Esiteks peab hoolega valvama munade ilmumist maa peale taime alla. Neid leides tuleb nad kohe kihvtiste koosseisudega ära hävitada. Kõige mõjuvamaks abinõuks on kastmine sublumaadiga. Sublimaati on valge, väga kihvtine pulber. Sublimaati lahustatakse vees — 1 pange vee peale võtta 8—12 gr pulbrit. Esiteks peab sublumaati sulatama eraldi, parem soojas vees, ja pärast valada vett juurde. Sublimaati mõjub metallide peale, sellepärast ei või lahundit valmistada metallist nõus, vaid nõu peab olema savist või klaasist.

Ühe taime jaoks võtta üks klaas seda koosseisu, valada juure alla nii, et maa 5 sentimeetri sügavuseni märjaks saaks. Mõne päeva pärast peab valamist kordama, sest et selle ajaga võivad uued munad munetud olla.

Valamist võib toimetada veel teiste koosseisudega, nagu — karbolihappe ja roheline seebi segu (nõndanimetatud seebi-karbolihappe emulsioon), valmistatakse järgmiselt: 200 gr roheline seebile, mis tulises vees ära lahundatud, juurde lisada vähehaaval 100 gr puhastamata karbolihapet. See kõik tuleb veega ära lahjendada, et saaks 12 liitrit koosseisu. Tarvitada samuti nagu sublumaati.

On veel üks koosseis — seebi-petroleumi emulsioon. Väheses hulgas tulises vees lahundada umbes 50 gr seepi ja sinna juurde lisada 200 gr petroleumi. Selle kogu kohta võetakse pang vett. Vähehaaval petroleumi juurde valades, tarvis segu kogu aeg hästi segada. Segu tuleb tarvitada kohe peale valmistamist, sest petroleum võib peale tõusta ja siis ei ole segu enam kõlbulik.

Taime istutamise ajal peenardesse peab iga taime hoolikalt läbi vaatama ja ussid juurtelt maha raputama. Tarvis korraldada juurte pesemist sublumaadi lahundiga või sõnniku virtsuga. Peale kahjurit hävitamist mõjuvad nad ka kui väetisained.

Kapsast võib veel kasta tshiilisalpeetri lahundiga. Ühe taime peale läheb üks klaas lahundit.

Salpeeter mõjub taime peale kui väetisaine, kosutab teda ja aitab taimel kahjurist jagu saada. Lahundi valmistamiseks võtta 100 grammi salpeetrit pangi vee peale.

Kõiki neid võitluse abinõusid, mida tarvitatakse taimelavadel, võib tarvitada ka taimede istutamisel peenardesse; siinjuures on ainete kulu ühe ha peale: 5 kilogrammi sublumaati, lahundit aga 1 ha peale — 5000 liitrit.

Seebi-petroleumi emulsiooni valmistamisel on tarvis 6 kilogr. petroleumi ja 1,5 kilogr. rohelist seepi. Karbolihapet samasuguse maapinna peale — 3 kilogr. 750 gr, ja rohelist seepi sel juhtumisel 7,5 kilogrammi.

Kapsa kärbse tõukude hävitamiseks on veel abinõu — paradikloorbensool. Teda hakati katsetama hiljuti Moskva oblastis ja lõunas. Praegu tarvitatakse teda katsenaol Ukrainas ja Kaukaasis. See on valge, kristalline, väga lõhnav aine. Teda läheb 30—40 gr 1 ruutmeetri peale. Kapsa istutamisel riputada teda taime ümber laiali, 13—35 sentimeetri kaugusel taime varrest. Parem on kui paradikloorbensool on juba enne kapsa istutamist maa sisse pandud; sel juhtumisel etendab ta mitte ainult hävitavat osa, vaid ka eemaiepeletavat, ei anna kärbsele võimalust mune muneda.

Kapsa kärbse tõukudele sarnased on sibula kärbse tõugud, kellega võitlema peab samaste abinõudega mida tarvitatakse kapsa kärpse hävitamisel, see tähendab pritsimise korraldamisega. Sibula kärbes ei ilmu alati mitte ühel ajal, vaid ilmude olenevalt seisukorrašt: sooja kevadega ilmub aprilli keskel, külma kevadega — mai lõpul. Varsti peale väljatulemist hakkab sibula kärbes munema. Ta muneb omad munad sibula noorte võsude peale, munadest välja tulnud tõugud tungivad juurteni ja vigastavad sibula.

Peab hoolega munade ilmumise silmapilku valvama ja õigel ajal korraldama pritsimist, ülevältähendatud koosseisudega.

Kapsa taimelavadel võib leida veel ühte kahjurit. Säär on väike mardikas — kapsa kärsakas. Talvekorterist välja ronides, hakkab ta väikesed, harilikule silmale nägematud munakesi munema. Muremise kohta võib näha väikestest muhukestest lehesoonete peal. Munakestest ilmuvad väikesed tõugukesed, kes söövad lehesooned ära ja

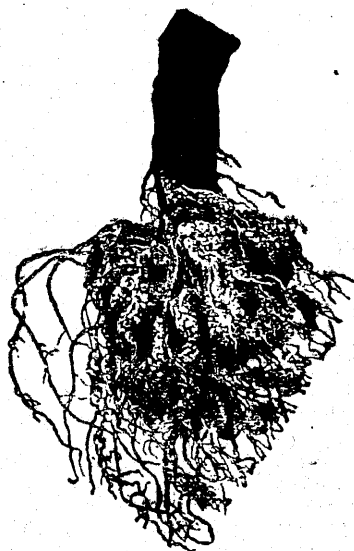
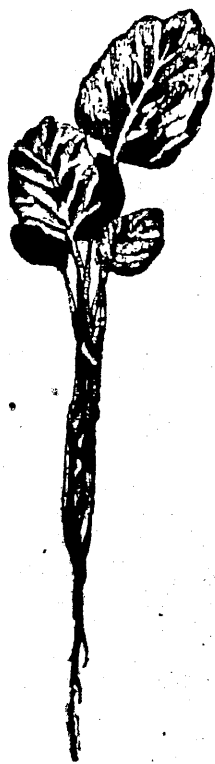
Kapsa käsaka tõuk kapsa-taime varrel.

liiguvad vartpidi edasi kuni kapsa juurikani. Näritud leht kolletab ja kukub maha.

Sarnase kahjuriga on raske võidelda keemiliste võtetega, peab valvama muhukeste ilmumist ja neid märgates kohe vigastatud lehed ära murdma, enne kui tõugud on varte peale läinud. Vigastatud lehed tuleb kokku koguda ja ära põletada. Kapsa kärsaka tõugukesed on kapsa kärbse tõukudele sarnased, erinevad viimastele ainult kollase peakesega ja 6 väikese jalakesega. Väga tihti tulevad vigastatud taimes ette mõlemad kahjurid.

Kapsa juuremädanik. Taimede peenardesse istutamise ajal on näha kapsa juurte peal veel tähtis haigus — kapsa juuremädanik. Haige taime juurte peale tekivad valged muhukesed.

Haiguse arenemise algul ei paista need muhukesed silma, kuid suuremaks kasvades saavad umbes rusika suuruseks.

Kapsa juuremädanik.

Taim kõltub, lehed näruvad palava päevaga. Juurte peal olevad muhukesed on esiotsa valget värvi, alguses kõvad, kuid aja jooksul mädanedes hakkavad nad haisema. Haiguseidu pesitseb mullas, kust tuleb teda välja kihutada desinfitseerimiseks ja lubja teel. Haiguse seen hävineb lubjast. Korraldada desinfitseerimist kogu haigeksjäänud pinna peal on väga raske ja kallid. Sellepärast, nagu katsed näitasid, võib korraldada kohalist maapinna desinfitseerimist, see on, panna taime alla lupjalahu näol — lubjapiima (6-protsendiline lahus, s. o. pange vee peale 720 gr lupja).

Tihti areneb taimelavadel veel teine kapsa haigus — kapsa mustjalg. Väike palja silmale nägematu seenekke vigastab taime vart. Vars mädaneb ära, taim murdub. Sarnase haiguse arenemiseks aitab kaasa liig niiskus taimelavadel, sellepärast esimene abinõu selle haiguse (mustjala) ära hoidmiseks on taimelavade tuulutamine ja taimede harvalt külvmine. Kui taime selles haiguses, siis on tarvis kiiremas korras tema varre haige koht liivaga kinni katta. Seda tuleb teha selleks, et taim suudaks uusi juuri kasvatada ja haigusest üle saada.

Looduse meistrid

Kesk-mustamulla oblastis, Koslovi linna lähedal, on aed. See on imelik aed, mis ei sarnane teistele aedadele.

Vahel on näha selles aias vana meest, kes tähepanelikult vaatleb istutatud taimi, näidates midagi oma õpilastele.

Mis aed see on? Kes on see vana mees?

See on suur ülesleidja Ivan Mitshurin ja aed on tema töötuba.

Teie muidugi olete kuulnud masinate ning aparaatide ülesleidjatest.

Mitshurin ei ole ülesleidja mitte masinate ega aparaatide alal, tema on ülesleidja taimede alal.

„Aga kas taimi võib välja mõelda?“ — imestate teie vast.

Jah võib. Ainuüksi Mitshurin mõtles neid välja mitmed kümned. Peale Mitshurini on veel teine kuulus leidur taimede alal — ameeriklane Luter Burbank (loe Bherbänk).

Missuguseid leidusi on teinud siis Burbank ja Mitshurin?

Esimene taim, millega Burbank algust tegi, oli kartul.

Harilik kartul läheb niiskete ilmadega hukka. Temas on vähe tärklist. Mugulad on väiksed. Burbank otsustas uue sordi kasvatada.

Meie paljundame kartulaid mugulate abil. Kuid kartul annab ka vilja, kus seemned sees on. Burbank külvas kartuliseemned maha. Kui põõsad suureks kasva-

sid, siis vaatas ta neid tählpanelikult läbi, valis välja kõige parema põõsa, võttis temalt seemned ja külvas uuesti. Sellest külvist valis ta välja jällegi kõige paremad põõsad. Pärast ristsugutas need põõsad, tolmutades ühe põõsa õie emakaid teise põõsa tolmukatega.

Nii tegi ta mitu korda. Ja kasvatas viimaks välja täitsa uue sordi.

Seda kartulit nimetatakse „Burbank“; ta on hästi sigiv, tema mugulad kasvavad ligi kilogrammi raskuseks. Kõige tähtsam on, et ta ei karda mingisuguseid haigusi. Ta kasvab ka niiske ilmaga märjas mullas.

Sarnasel teel, s. o. kõige paremaid välja valides ja pärast neid ristsugutades, kasvatas Burbank ka rida teisi taimi välja.

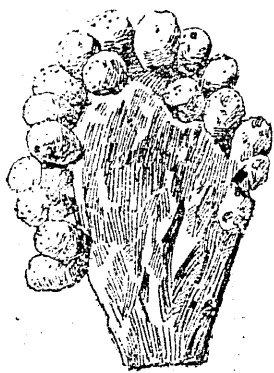
Teie olete akna peal poti sees näinud kaktust? See on liivase kõrbe taim, kus peale kaktuse midagi ei kasva. Kaktuse sortisid on palju, ning nad on kaetud kõik teravate okastega. Tema pehme osa on puine.

Burbank otsustas nii:

Kaktus võib kasvada kõrbes. Kui teda välja kasvatada ilma okasteta ja sundida teda andma pehmet, mahlakat sisu, siis võib temaga loomi toita. Sel kombel võimaldab see loomade kasvatust kõrbes. Aga kus on võimalik loomakasvatust, seal võib ka inimene elada. Kaktus aitab inimesel kõrbet ära võita.

Burbank kasvatas kaktuse mitte üksi ilma okasteta, vaid sundis teda ka vilja andma, mis kujult sarnaneb pirnile, maitset aga apelsiinile.

Burbank tegi oma kaktuse nii viljarikkaks, et teda kasulikum on kasvatada kui mõnda paremat loomatoitu. Burbanki kaktus annab 18 korda rohkem loomatoitu kui näiteks lutsern. Aga vilja annab nii palju, et ühe hektari saak võib toita terve perekonna.

Viljakandev kaktus

Kõige huvitavam taim, mille Burbank välja kasvatas, on päiklapuu. Ta on tählpäpanemiseväärt selle poolest, et ta imekiiresti kasvab. 10 aastaga kasvab ta 24 meetri kõrguseks ja 60 sentimeetri jämeduseks läbimõõdus. Kujutage ette, missugune hiiglane.

Päiklapuu läheb paremate hinnaliste asjade valmistamiseks. Hektar Burbanki istutatud päiklapuid annab aastas üle 0004 r. sissetulekut. Kuid raske on seda puud hinnata rahas seal, kus metsa on vaja kiiresti kasvatada. Sest 10 aasta jooksul võib kasvatada tühja maa peal kaks korda kõrgemad ja jämedamad puud, kui on seda meie sajaaastased metsad.

Kõike seda, mis tegi Burbank, meie üles lugeda ei jõua.

Ta kasvatas üle 100 uue taime.

Oma tööga näitas ta, et inimene võib peaaegu täielikult taimede üle valitseda.

Burbanki eluaastate lõpul pöörasid ameeriklased otsekohe tema poole telimistega: kasvatada teatud omadustega taime. Näiteks keegi konservivabriku omanik andis tellimise Burbankile herneste peale, mille kaunad oleksid ühesuurused ja herneste arv kaunas ühesugune. Vabriku omanikul oli seda tarvis, et masinatega paremini hernestest konservisid valmistada. Burbank kasvatas täpselt niisuguse sordi. Teda nimetatakse „Empsoni“ herneks.

Burbank suri 1926. a. Aga Ivan Mitshurin elab ja töötab praegu.

Mitshurinit võime nimetada mitte üksi Venemaa Burbankiks, vaid võime teda seada Burbankist kõrgemale.

Burbank töötas ainult Ameerika kapitalistide heaks. Mitshurin aga töötab algusest saadik talupoegade kasuks.

Tema ei seadnud oma sihiks mingisuguseid imesid teha, vaid tahtis ümber teha neid taimi, mis meie talupoegade aedades kasvavad.

Meie kõik teame antonovkat. See on hea sort talveõunu. Kuid Mitshurini

Hiigla päiklapuu

ta ei meeldinud, sest et antonovkad detsembrikuuni seistes maitse kaotavad ja jahuseks muutuvad. Tema õied kardavad külma ja õunad ise ka ei ole küllalt suured.

Mitshurin tegi antonovka ümber. Niisama kui Burbankki, valis ta välja taimed ja ristsugutas neid, millega ta täiesti uue sordi välja kasvatas. Tema antonovka õunad kaaluvad ligi 800 gr. ja ei kaota lõhna ega maitset.

Seemneteta õunad.

Peale selle otsustas Mitshurin, et antonovka sees ei ole seemnete pesa tarvilik; Ja ta kasvatas välja sordi, milles ei ole seemneid. Õun koosneb ainult pehmest lihast.

Meie teame „hiina õunapuid“, väikeste punaste õuntega, ka selle tegi Mitshurin ümber. Ta ristsugutas teda aniisi õunaga ja kasvatas välja „hiina aniisi“. Mitshurini „hiina õunapuu“ annab suured kobarad hea maitsega vilja. Tema õied ei karda sugugi kevade külmasid. Teda võib ümber istutada ühest kohast teise, sest ta on väga vastupidav.

Ühtekokku on Mitshurin välja kasvatanud ligi 50 sorti uusi õunapuid, igasuguse maitsega ja omadusega.

Samasugusel kombel tegi ta ümber ka marjapõõsad.

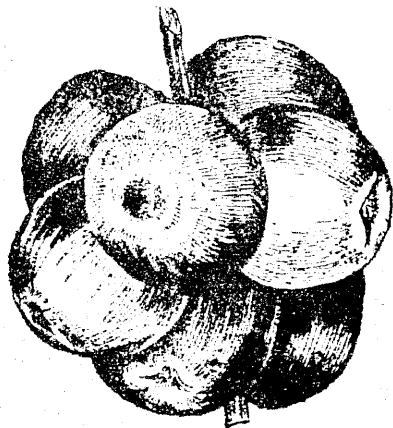
Hariliku mustasõstra asemele kasvatas ta uue sordi „krandal“ sõstrad, mis on väga viljarikkad. Iga tema mari on kõige suurema kirsi suurune.

Aia-vabarnate asemele kasvatas ta „Tehase“ vabarnad. „Tehase“ vabarnad on aia-vabarnatega võrreldes päris hiiglased. Neid võib ühest kohast teise vedada, ilma et nad pörutamist kardaksid. Peale äranõppimist ei lähe nad ruttu halvaks.

Nii tegi Mitshurin ümber ka pirnid, ploomid, kirksid.

Peale selle algas Mitshurin niisuguste taimede ümberkasvatamist, mis meil ei kasva.

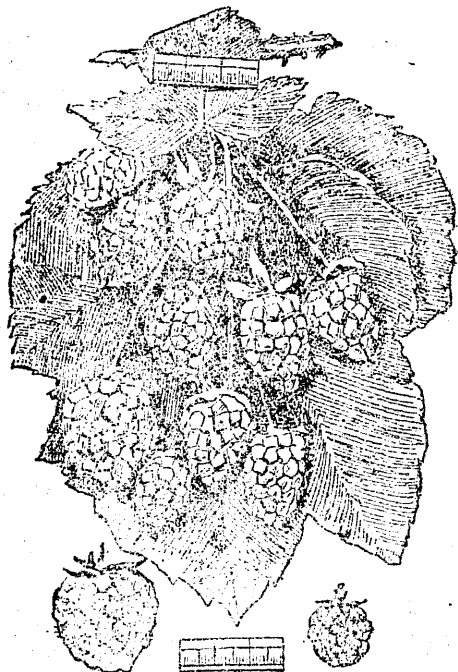
Teie olete söönud viinamarja? See on soojamaa taim. Mitshurin proovis harjutada seda jonnakat lõunamaa taime meie kliimale, kuid midagi ei tulnud sellest välja. Siis otsustas ta kasvatada oma viinamarja. Kaugest idast tõi ta metsiku viinamarjapuu, mis vastupidav külmale ja mille marjad söögiks kõlbmatud. Kanaadast tõi ta samasuguse metsiku, kuid vastupidava viinamarjapuu ja ristsugutas teda esimesega. Nendest kahest metsikust taimest kasvatas Mitshurin põhjamaa viinamarjapuu. Ta annab suured kobarad ja magusad maitsevad marjad, mis valmivad augustikuus. Põhjamaa viinamari ei karda külma ega viinamarja laastavat haigust — filokseeri.

Oks „hiina aniisi“ õuntega.

Samasugustest metsikutest puudest kasvatas Mitshurin aprikoosid ja mandlid välja. Palava lõunamaa taimed kasvatas ta ümber põhjamaa taimedeks.

„Tehase“ vabarnad.

„Põhjamaa viinamarja“ põdsas. Parem pool on eraldi joonistatud „põhjamaa viinamarja“ kobar.

Lõpuks algas Mitshurin tegevust aiavilja taimede kallal.

Melon meil ei valmi, Moskvasse, Leningradi ja teistesse linnadesse veetakse teda lõunast sisse, aga melon sisaldab 90 prots. vett. Kas on mõtet lõunast vett vedada vagunite kaupa?

Mitshurin otsustas kasvatada põhjamaa meloni. Ja ta kasvatas välja ruttu valmiva meloni, mis 100 päeva asemel valmib 50—60 päevaga. Oma maitse poolest ei anna ta järele parematele sortidele.

Kui meie seda kõike tavitama hakkame, mis Mitshurin leiutas, siis annaks see miljonid kasu.

Tsaari Venemaa ei olnud Mitshurini huvitatud. Esimene, kes Mitshurini tööde peale tähelepanu pööras, oli sm. Lenin. Mitshurini taimekool nimetati riigi õppeasutuseks. Temale anti kloostri maad tarvitada, selle maa peal kasvatatakse suures hulgal Mitshurini taimi, et neid kolhooside aedadesse istutamiseks välja jagada.

Mitshurini juurde on saadetud õpilased, kes õpivad tema kunsti taimede ümberkasvatamise alal.

a) Kurgi vars, mille külge on poogitud:
b) melon ja c) kõrvits.

Kuid sellest on veel vähe. Vaja, et kõik töötavad hulgal NSV Liidus teaksid Mitshurini tööst. Vaja, et kõik, kes maa alal töötavad, tema leidusi ära kasutaksid.

Mitshurini aed

— Kas Mitshurini poole? — kordas oma küsimist vastutulev naisterahvas.
— Kes praegu teda ei tunneks? Tema poole sõidetakse isegi väljamaalt. Minge aga otsekohe mäele.

Ma läksin üles mäele, endise kloostri väravate juurde. Seal asub Mitshurini nimeline katsekool. Otsisin juhataja üles ja palusin aeda näidata.

— Olge head, — vastas ta. — Vaadake, seal on kogunud juba ekskursantide grupp. Minge nendega ühes!

Mitshurini muuseumi lähedal, mis endise kiriku ruumides asus, seisid pioneerid ja mõned täiskasvanud.

Aednik tuli ja meie läksime aeda.

See ei olnud harilik aed. Ühe õunapuu otsas kasvas kuni kolmkümmend sorti mitmesuguseid õunu: iga oksa peal isesort. Valge läikega õunte kõrval kasvasid oksad tumemusta õunttega ja siis kuldse läikega, mille tõttu õunapuu iseäranis kirju paistis. Teine õunapuu oli üleni roosa: lehed, oksad, tüvi ning õunad.

— Aga mis see on? — küsis pioneer, puu peale näidates.

— See on Jaapani toomingas, — vastas aednik. — Ära mõtle teda maitsega, ta ajab hirmsasti oksele. Meil käib tihti ekskursioone. Teinekord ei pane tähelegi, keegi maitseb — ja ei mõõdu minutitki, kui juba oksele ajab... Põõrake tähelepanu vaat sellele puule. See on mandel, toominga külge poogitud. Näete, missugune vili. Aga see siin on roosa toomingas: marjad nagu kirsil.

Meie vaatasime imestusega.

— Aga seda õunapuud, — jatkas aednik, — nimetatakse suhkru surrogaadiks. Õunad tal on läiluseni magusad. Sellele õunapuule, kui ta alles noor oli, pritsis Mitshurin koore alla suhkru lahundit... Siin on pirn, ta kasvab sidruni puu otsas ja see puu kannab juba kuus aastat vahetpidamata rohelist lehti.

— Aga see siin on must pihlakas, — ütles aednik. — Kas olete näinud niisugust?

Meie raputasime eitavalt päid.

— Selle pihlaka marju võib nüüd süüa. Meie hariliku pihlaka marju võib süüa siis, kui nad on natuke külmavõetud. Aga see pihlakas on ka harilik, kuid poogitud pirnipuu otsa.

Puude vahel siin ja seal tulid ette põõsastikud.

— Vaat siin on marjad, — ütles keegi ekskursantidest. — Sõstrad vist?

— Sõstrad.

Meie vaatlesime imestusega põõsast. Marjad olid kirsli suurused ja rippusid rasket kobaratena alla.

— Siin on vabarnad. Uus sort, Mitshurini välja kasvatatud, — näitas aednik.

Marjad olid nii suured, et neid teetassi ei läheks rohkem kui viis tükki.

— Siin on viinamarjad. Nemad kasvavad meil väljas ja neid ei kaitseta mille-giga külma eest. Isegi Krimmis kaetakse viinamarjad talveks kinni. Vaat, mis-suguse püsiva sordi kasvatas välja Mitshurin!

— Aga see on aktimidia. Ta kasvab metsikus olekus Ussuuri metsades, Kau-ges Idas. Seal ei kõlba tema marjad süüa, kuid Mitshurin kasvatas temast uue sordi. Marjade maitse sarnaneb nüüd marmelaadile...

— Lubage maitsega, — palusid pioneerid.

Meie kõik saime ühe marja maitsega.

— Ja, — ütles ekskursant, üks tööline, — tõesti...

— Jumaluke, mida ei ole küll laias ilmas, — ohkas üks vanem naisterahvas.

— Siin, emake, ei ole jumal, aga inimese mõistus, — tähendas tööline.

Meie jõudsime lahtisele põllule välja.

— Vaata, vaata; — kilkas pioneer, iseäralise kollase, roosade kobaratega lille peale näidates.

— Tunnete? — küsis aednik.

— Ei, — vastasime meie.

— See on ju harilik päevalill, aga külgedel kasvavad kübaratena astrid.

— Vaat see on tükk!.. Aga milleks see?

— Niisama, katseks! Aga siin on kartulite ja tomaatite (pomidoride) segu. Peal kasvavad pomidorid ja all mulla sees kartulid.

Mida kaugemale meie aeda läksime, seda rohkem tuli imestada. Edasi poole nägime uue meloni sordi, mille Mitshurin välja kasvatanud, teda nimetatakse melon-kommunaar. Ta valmib 4—5 kuu asemel kahe kuuga. Ta on maitsev, mahlakas, ananasi lõhnaga.

Nägime veel arbuusisid, mis melonist tolmutatud. Väljanägemise järele on arbuus, aga meeloni maitsega.

Meie tulime suurepäralisest aiast valmistuse ja imestusega välja. Imestasime, mida võib küll inimese mõistus välja mõelda ja olime valmistuses, nähes missugust võimu annab meile teadus looduse üle.

Enne Oktoobrirevolutsiooni oli Mitshurin kuulus väljamaal. Vene mõisnikud ja kapitalistid ei pööranud mingisugust tähelepanu tema peale. Ainult nõukogudevõim on hindanud Mitshurini tööd vääriliselt.

Õpipoiss

— Juss, Juss, aja püksid jalga! kell juba pool kuus, — hüüab ema.

Juss ajab silmad lahti, kuid uuesti vajuvad need kinni.

— Tõuse! — hüüab ema teistkorda, — saad jälle meistri käest sõimata, kui hiljaks jääd.

Juss liigutab ennast ja kaebab: — Kõik kondid ja sooned valutavad ... ei tea, kas veninud või mis!

Ta pilk libiseb tahmaselt laelt katkenud tapeetidele ja jääb peatama kasukale ema seljas. Tuba külm. Ei tahaks õlanukkigi teki alt välja pista. Magaks kord õige kella kaheksani!

— Vaeneke, kui lahja ja kondine sa oled ja mõne päeva pärast saad juba 13 aastat vanaks! Säh, võta ja söö! — sõnab ema kaastundlikult.

Juss pistab rutuga mõne leivaraasu suhu, rüütab tulist teed, kahmab lapitud jope ja viskab varvast, et mitte hiljaks jääda.

Juss jookseb, punase räti sees leivatükk kaenlas. Aga pärale jõudes näeb ta, et meister-peremees töölistega juba kohal on ja ust lukust lahti keerab.

Juss tahab teretada, aga hääli kuivab kurgulakke.

— Kuradi jõmsikas, kas see on tulemise aeg! — põrutab meister.

Juss lööb silmad maha ja mõtleb endamisi.

— Oleks pidanud tõusma, kui ema esimest korda hüüdis...

— Mis sa põrnitsed seal, kui härg uut laudaust! Tõmba parem uks lahti! — jätkab meister tõrelemist.

Juss paneb käed mehaaniliselt ukse külge ja avab selle. Viskab jope seljast ja asub ääsi juurde tuld tegema. Aga, oh häda! Laastud pole hästi kuivanud, ei võta tuld külge.

— Mis sa, raisk, seal magad, kas said kodu vähe püherdada! — kõlab meistritl.

Jussi aitab vanem tööline hädast.

— Aitab vahtimisest, tõmba lõõtsa! — kostab uus komando.

Juss kahmab hooratta vändast kinni, väntab ja väntab. Küll parema, küll pahe-ma käega, küll mõlemi käega korraga. Keha lookas kui vibupüss.

Ja nii kestab see tundide kaupa.

— Aitab seekord! — hõlkab meister. — Tõmba vammus selga, lähme raua järele.

Ja Juss sammub nõtkuvad raudlatid õlal keset uulitsat, uhketes riietes härradest ja daamidest mööda, kes naerdes tuikuvat poisikest vaatavad. Vabriku viled puhuvad lõunale. Ikka sammub Juss kui jõobnud, tuikudes ja komistades.

Töökotta jõudes on ta väsimus nii suur, et süüa ei tahagi. Meister tuleb, sepad hakkavad liikuma, olgugi, et lõunatund veel möödas pole.

Sepp tõmbab kuuma raua tulest. Kõlavad vasara löögid ja lendavad sädemed. Juss jätab väntamise seisma, kohendab tuld ja mõtleb:

„Kui kena oleks tööd teha, kui meister ei sõimaks ja nõnda hullusti taga ei ajaks. Ta tõmbaks lõõtsa, lõöks ise kas või puudase vasaraga rauale pihta, nõnda et seppi oma pea kõrvale pööraks sädemete eest. Hoopide all paenduks teras sahaninadeks, mis tuhandeid inimlapsi toidaks. Laseks ema hommikuti hea kannika

leiba rätti mähkida ja paksult võid peale määrida ja leiba jatkuks veel vähematelegi jõngermannidele kodus...“

— Väike eesel, mis sa vahid! Tule pihte kinni hoidma! — käsutab sepp.

Noored kõhnad sõrmed haaravad kõigest jõust pihtide varrest kinni. Küll põrutab, pagan, sõrmi, käsi! Aga lahti ei tohi lasta, ega ka häält teha. Pealelööja virutab vasaraga viltu. Kätest käib valus surin läbi. Pihid lendavad põrandale.

— Kuradi poiss on küll see! Ei sellest seppa saa! — pragab meister.

Juss asub uuesti ääsi juurde, kühveldab süsi ja väntab nõnda, et otsaesine tilgub kui jääpurikas kevadise päikese käes. Öhtu ei jõua ega jõua, aga — millal jõuavad need nei õppeaastat mööda?! Siiski hea oleks ära süüa lõunane leib ja silk.

Kostavad vabriku viled. Öhtule! Mõne aja pärast sõnab sepp:

— Täna rutulisi töid, tuleb kella kuueni teha.

Juss muudkui vändaku, hoidku pihte kinni ja löögu vasaraga kuumale rauale. Suu tilgub vett leiva ja silgu järele.

Koju jõudes on Juss surmani väsinud ja tüdinud. Milte käsi ega nägugi ei tahaks pesta. Norutab omaette:

„Kas see tõesti igavesti nii peaks kestma?“

Küsimused:

1. Kes selle jutu järele võib otsustada, missugustes riikides käiakse sarnaselt ümber õpipoistega?
2. Kuidas on lugu õpipoistega meil? Missugused koolid on selleks organiseeritud ja kuidas on seal õppus sisse seatud?
3. Kuidas nimetatakse seadust, mis on meil laste kaitseks välja antud ja mida peab ta peaaegjalikult silmas?
4. Kuidas tuleks mõista Jussi omaette arutamist: „Kas see tõesti igavesti peaks nii kestma?“ Millal lõpeb kodanlikes riikides sarnane ümberkäimine õpipoistega?

Märkus: Kõigile neist küsimustest ei leia õpilased vastust jutu sisust. Õpetaja peab abiküsimuste ja vestluse teel neid selgitama.

Punane Treugolnik

— Lapsed, täna lähme ekskursiooni „Punasesse Treugolnikusse“, — ütles kooliõpetaja ühel päeval lastele. — Minge pange kõik ruttu riidesse. Meiega tuleb ühes veel Peeter, tema teab meile seal paljugi seletada.

Rüsinjal jooksid lapsed kõik riidesse panema.

Varsti olid kõik riides ja pooltunnilise käimise järele jõuti vabriku juurde.

Vabriku juures ootas neid Peeter. Ta oli noorteühinglane, töötas seal vabrikus ja oli sealse olukorraga tuttav.

— Nii siis, vaat kus on „Punane Treugolnik“. Noh, on aga maja. Nii pikk, et tema alguses on üks trammipeatus, lõpus aga juba teine, — ütles pioneer Juts.

— Neljakõrdne, — lisab Miku juurde.

— Kui kõik koridorid ära mõõta, 50 kilomeetrit tuleb küll, kuulete, viiskümmend! — uhkustab Peeter.

Komendantuuris, kus pääsetähti anti, seisis keegi nahkse mütsiga naisterahvas ja naeratas lahkelt lastele vastu.

— Minge rutem, seltsimehed, muidu jääte hiljaks, — kiirustab ta.

Peeter pöörab kooliõpetaja poole.

— Millest algame, — küsib ta, — kas töökodade vaatamisest, või sellest, kuidas tooreskummi tehakse?

— Kummist, kummist, — hüüavad lapsed.

— Algame pealegi tooreskummist, — lisab õpetaja juurde.

— Hea küll, lähme siis laboratooriumi.

Kõva kohupiim

Laual on mingisugused valged, vana puukoore taolised krabisevad tükid. Katsumedes tunduvad nad kõvad, kuid paenduvad.

Peeter näitab prillidega noormehe poole, kes midagi sorib väljamaa ajakirjade hunikus.

— Vaadake, see on meil kuulus professor, kes kunstlist tooreskummi teeb.

— Aga kas seda siis ei tehta kunstliselt? — imestab pioneer Manni, ja veel kord katsub tooreskummi tükkisid. — Ta on väga juustu või kohupiima sarnane.

Prillidega noormees kuulis seda ja pöördus laste poole.

— Jah, see on juust või kohupiim, — naeratas ta, — ainult ta on iseäralisest piimast valmistatud.

— Kas lehmad on siis iseäralised?

— Ei, seda piima ei lüpsata mitte lehmadelt, vaid puudelt.

— Missugustelt puudelt? — küsib Manni aralt, ise kõrvalt Miku poole vaadates ja mõeldes: praegu ütleb: „Vaat kus rumal, jäi uskuma.“

— Ohoo! Sinu ekskursandid on nõrgalt ettevalmistatud, — pilgutavad professori prillid Peetri poole.

— Noh, hea küll, ma jutustan teile lühidalt tooreskummist. Istuge, vaat, siia ja kuulake.

Tooreskummi ajalugu

„Peaaegu 400 aastat tagasi pöörasid Hispaaniasse merereisult tagasi julged mere-mehed. Palju imelikke lugusid jutustasid nad kaugetest maadest ja tõid enestega palju huvitavaid asju kaasa. Ja keegi nendest tõi väikese ümarguse palli, mis maha visates kõrgele üles kargas. Ta jutustas, et indiaanlased teevad neid pallisid puude mahlast — seal kasvavad sarnased iseäralikud puud. Puusse vaja lõigata lõhe ja sealt tilgub piima, isesugust valget mahla, mis õhu käes pikkamööda kõvaks läheb. Indiaanlased ei teinud temast mitte üksi pallisid. Nad valasid mahla madalatesse anumatesse, kus ta tükkideks angus. Nendest tükkidest tegid nad veekindlaid saapaid.

Kümned aastad läksid mööda, enne kui Euroopas tooreskummi peale tähelepanu hakati pöörama. Esiteks tõi üks ettevõtlik inglise kaupmees Brasiiliast partii kummikinasid. Need kalosside esi-esiisad olid rasked ja inetud, nagu liistud, ja mis peaasi, läksid sooja käes kleepivaks ning venisid välja. Keegi pani oma kalossid ahju ligidale ja pärast, kui neid jalga hakkas panema, venisid kalossid ja venisid kuni põlvini, üle põlve — tõmba kui pikaks tahad. Isegi karrikatuur joonistati sellest ajalehte.

Paljud keemikud murdsid pead selle küsimuse juures, kuidas tooreskummi halbu omadusi headeks muuta. Ameeriklane Gudir tõi siin pöörde.

See oli tõsine uurija. Ta uskus, et tooreskummist võib teha kindlat ja vastu-pidavat materjali, mis sooja ega külma ei karda, kuid keegi ei uskunud teda. Ta nälgis oma perekonnaga, ta tillukeses toas oli ta laboratoorium ja ta töötas tüdimata oma alalise mõtte kallal. Segas mitmesuguseid pulbreid kokku, väävlit, keetis tooreskummi, midagi ei tulnud välja. Kuid ta ei heitnud meelt.

Ükskord seisis ta mõne inimesega kusagil poes, tulise ahju juures. Käes holdis ta kummi- ja väävlisegust tükki. Ta püüdis jutustada oma ideed uskumata kuulajatele, nagu alati kätega vehkledes. Ja korraga kukkus tal kummi segust tükk käest tulise ahju peale. Kohe võttis ta tüki ära ja kõikide imestuseks kummi ei sulanud mitte ära, nagu enne, ja ei kleepinud enam kätegi külge. Oli tekkinud mingisugune uus aine.

Kaua töötas Gudir veel tooreskummi kallal, kui põhialuseks tema töös sai juhtumine kummitükiga. See väike sündmus aitas kindlaks teha, et tooreskummile väävlit juurde lisades, ta soojuse mõjul kummiks muutub, selleksamaks kummiks, mida me praegu kogu ilmas mitmesugusel kujul tunneme.

Sellest ajast õppisid inimesed tooreskummist igasuguste pulbrite juurdellisamise teel valmistama peenikest kummi kõiksugu väiksemate asjade jaoks, paksu ja kõvat kui rauda kummi veoautode rehvide jaoks.

Tooreskummi hakati saama juba selle jaoks istutatud puudelt, — asutati neid terved istandused. Tekkisid võimsad kummitehased, kus tooreskummi tuhandet moodi ümber töötati. Kuid peamiseks ümbertöötamise abinõuks on Gudiri leitud abinõu — tooreskummi ja väävlisegu soojendamine — nõndanimetatud vulkaniseerimine.“

Jutustaja võtab kahiseva tooreskummi tüki. „Vulkaniseerimist saate teie näha, aga kuidas piimvalgest mahlast tükid tulevad, seda te ei näe. Neid tükkisid saadakse juba istanduses. Kujutage omale ette hommikut. Päike soojendab juba, kuid

veel ei põleta. Sirgete ridadena seisavad laialehelised puud istanduses. Puu juures seisab inimene kausiga. Ruttu ja osavalt teeb ta löike puuse. Puust hakkab valget piima aeglaselt kaussi tilkuma. Lüpsja läheb edasi järgmise „lehma“ juurde. Päev ligineb lõpule. Kautshuki piimast täidetud nõudega lähevad tööliselised vabrikusse, mis igas istanduses olemas. Seal valatakse piim anumatesse, lisatakse hapendamiseks isesugust pärimi, ja piim hakkab kokku tõmbuma, kõvaks minema. Need tükid pressitakse ära ja kuivatatakse — ühed kuivatuste peal, teisi suitsetatakse kui rasva. Sellepärast ongi mitmesuguseid tükkisid, valgemaid ja tumedamaid. Niisuguse ümbertöötamisega läheb kaks-kolm päeva mööda. Ameeriklased ehitavad ühe istanduse peale elektrikuivatuse: seal kuivatatakse mahl pulbriks ja pulbrist tehakse pärast suured tükid, igaüks neist kaafub 100 kilo. Ameeriklased on juba niisugune rahvas, et nad töö kiirendamiseks alati midagi välja mõtlevad.“

— Ameeriklastel on vist kõige suuremad istandused, — küsib Miku, — neil on ju autosid rohkem kui kellegil teisel rahval. Räägitakse, et iga kolme ameeriklase peale tuleb auto.

Jutustaja naeratab.

— Sa puudutasid huvitavat küsimust. Ameeriklastele on kautshukki (tooreskummi) kõige rohkem tarvis, kuid istandused on kõik Inglismaa omad. Inglismaa teenib niimoodi palju raha ja hakkab võlgasid maksma. Ja kõige rohkem on ta võlga Ameerikale. Vaat, tulebki nii välja, et Inglismaa saab Ameerikalt kautshuki eest raha ja maksab selle rahaga Ameerikale oma võlgasid tagasi. Kautshuki eest võtab ta kümme korda kallimalt kui see talle enesele maksma läheb. Pärismaalaste töö, kes istandustes töötavad, ei maksa neile peaaegu mitte midagi. Sellepärast surebki seal niipalju rahvast: kapitalistid kurnavad tublisti — istanduste omanikud püüavad odavamalt kautshukki kätte saada ja kallimalt teda ära müüa. Kõik riigid püüavad juba ise hakata kautshukki kasvatama, asutavad omale istandusi. Kuid meil tehakse tähelepanemiseväärt katseid kunstlise kautshukiga. Keemikud mõtlesid välja niisuguse segu, mis loomulikust kautshukist millegi poolest lahku ei lähe. Vaadake!

Jutustaja võtab kätte tainasarnase kummitüki.

— Aga mispärast temal petroleumi lõhn on? — küsib keegi lastest.

— Sellepärast et ta tehakse nahvtast, iseäranis aga nahvta jäänustest.

— Vaat, see oleks tubli, kui meil ei oleks tarvis kautshukki osta! — rõõmustab Jüts. — Kõik saab siis oma olema: autod teeme ise, kummid nendele teeme ka oma kautshukist, midagi ei ole tarvis siis enam osta.

Mitmekesine „kõök“

— Noh, lähme nüüd valmistust vaatama, — sõnas Peeter. — Laskume kord alla poole.

Alumisel korral virvendab õhk mitmevärvilisest tolmust. Seal veeretatakse kriidikottisid, esiteks ei saa arugi, kes neid veeretab. Inimesel on näo asemel midagi loomapea taolist.

— Mis tal seal on? — sosistab Manni.

— Seda nimetatakse respiraatoriks, hoiab pulbrite sissehingamise eest. Valge pulber ei ole nii paha, aga see siin on pahem.

Suures kattedega puukastis on helepunane pulber. Tema ligidal on seinad ja põrand samuti telliskivi värvi:

— Vaat, see on tõesti kahjulik, — ütleb keegi.

— See on tina kollane ja tina hapend. Ettevaatlikumalt, ärge nõnda kumarduge: hingate sisse, kõhud jäävad haigeks.

— Mis tähendavad siin kõhud? — imestab Miku.

— Need tina vahendid on väga kahjulikud. Veidi hingad — pea hakkab valutama, rohkem — siis hakkab sees torkama, nagu oleks tooreid õunu söönud.

Järgmises kotis on kollane pulber.

— See on väävel, — seletab Peeter, — meie kõige tähtsam segu.

Manni on ette läinud ja hoiab kartlikult mustadest, kahtlastest kottidest kaugemale.

— See vist on kõige kihvtisem, — küsib ta.

— Ära karda, see on harilik tahm! Ennast võib ära määrada, muud midagi! — naerab Peeter, kuid muutub kohe jälle tõsiseks:

SISUKORD

	Lhk.
Pioneeride organisatsiooni tööst (ÜK(e)P k.-k. otsus 10. aprillist 1932. a.)	2
Etlased pioneerid	5
Tööliste lapsed astuvad pioneerideks	7
Pioneeride kümnes aastapäev. — S. (Luuletus)	7
Kehakultuur, laulud, muusika ja mängud siduda pioneerrühma ja lüli igapäevase tööga	8
Palju sõnu, vähe tegevust. — S. (Luuletus)	9
Meie sõbrad	10
Skoudid — fashismi rühmad	10
Pioneer on eeskujuks kõigile lastele	12
Sm. Jaroslavski vastus pioneeridele poliitvangide ühisuse istangul	12
Minu soovid pioneeridele. — <i>Em. Jaroslavski</i>	13
Uus põllumajandusemaksu seadus	13
Lapsed nälgivad, lapsed surevad	14
Isegi igavust ei ole kus tunda? — S. (Luuletus)	15
Raaport Usuvastase Ülikooli eesti osakonna laste tööst	15
Koolilapsed võitluses sanitaarmiinimumi eest	16
Kaitse ja abiandmine mitmesuguste ainetega mürgitamisel	20
Kodujänesed	23
Keemilised võitlemise abinõud kahjurite ja aiavilja haiguste vastu	25
Looduse meistrid	29
Mitshurini aed	33
Õlipoiss	34
Punane Treugolnik	35

35 307

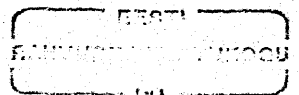

Ответственный и технический редактор: А. Шиндлер.

Издание № 112. Сдано в набор 22/VII 1932.

Подписано к печати 12/VIII 1932. Формат 74×105. 2^{1/2} печ. листы.
Кегель 10. 1 печ. л. 84,320 зн. Обл. 78 930 зн. Всего 231 680 знаков.

Издательство „КЮЛЬВАЯ“, Ленинград 31, улица 3-го июля, № 48

Ленгорлит № 51337. Тираж 1500 экз.
Тип „Кюльвая“, Ленинград, ул. Бзаржинского 49

Заказ № 3250.
Изд. „Кюльвая“.